זון אויפגאנג — 5.37.
זון אונטערגאנג — 7.20.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

דאס אידישע ווארט

THE GATEWAY OF THE WEST.

THE ISRAELITE PRESS

וועטער: טיילווייז וואלקנדיק און קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 174. Winnipeg, Monday Sept. 1, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג מאנטאג ח' אלול, תר"ץ.

זאל ער פארן, צי ניט?

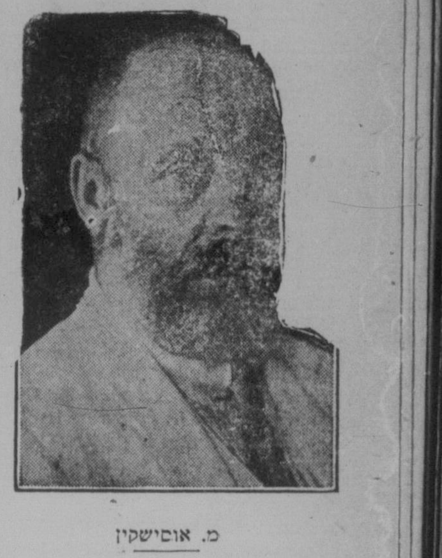

מ. אוסישקין

אוסישקינס רייזע קיין אמעריקע פאר קרן קימת דיסקוטירט ביי זיצונג פון אקציאנס קאמיטעט.

—(::)—

6.5 אומגעקומען אין ענגלאנד פון היצן לעצטע וואך

לאנדאן, אווג. 31.— א שטארקער רעגן, באגלייט פון א ווילדן עלעקטרישן שטורעם, האט זיך נעכטן דורכגעטראגן איבער דער שטאט, פארלייכטערנדיק די שרעקלאכע היצן פון וועלכע ענגלאנד האט געליטן לעצטע וואך.

65 נפשות זיינען פאר דער וואך אומגעקומען פון די היצן. איינער פון די אינצידענטן פון די היצן האט פאסירט אין הייסטינגס, וואו פינף בערן זיינען משוגע געווארן פון היץ אין זייערע שטייגן און האבן גע'הרג'עט זייער טרענירער, אדאלף קראסמייער, 25 יאר אלט, וועלכער האט זיי געקארמעט אין די שטייגן.

—(::)—

לעצטער טאג פאר ארב. רינג שול רעגיסטראציע היינט

היינט מאנטאג, פון 10 ביז 1 און פון 7 אוונט וועלן נאך רעגיסטרירט ווערן קינדער אין שול. די פארוואלטונג פאדערט אויף אלע עלטערן פון דאס ניי רעגיסטרירן די קינדער. ניט רעגיסטרירטע קינדער וועלן ניט אריינגעלאזן ווערן אין די קלאסן.

באריכט צייגט אז נאענט צו דריי מיליאן דאל. איז געשאפן געווארן פאר פאלעסטינער הילף פאנד

אוסישקינס רייזע קיין אמעריקע דיסקוטירט ביי זיצונג פון דעם אקציאנס קאמיטעט

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

בערלין, סעפט. 1 (איטא). — א שטורעמדיקע דעבאטע האט ארויסגערופן ביי דער סעסיע פון דער אדמיניסטראטיווער קאמיסיע די פראגע, אויב מנחם אוסישקין, הויפט פונ'ם נאציאנאל-פאנד, זאל פארן אין די פאראייניקטע שטאטן, ווי ער פלאנט, אנצופירן אן אומאפהענגיקן קאמפיין פאר'ן נאציאנאל פאנד, און אויב דאס וועט ניט זיין א ברוך פונ'ם אפמאך מיט דער אידישער אגענטור, וועלכע שליסט איר קאמפיין, צוזאמען מיט דער דזשאינט, אויך די פאלעסטינער פאנדן.

די דעבאטע איז אנגעפירט געווארן אין דער אנוועזנהייט פון מנחם אוסישקין, און אין איר האבן זיך באטייליקט פעליקס ווארבורג, ריכטער מעק, לואיס ליפסקי און אנדערע.

די דיסקוסיע האט זיך אנגעפאנגען פרייטאג, און כאטש שבת איז קיין זיצונג ניט געווען, האט די דיסקוסיע אנגעהאלטן אומאפיציעל א גאנצן פרימארגן.

עס ווערט פארשטאנען, אז ריכטער מעק איז קעגן דער רייזע, בעת אנדערע ניט ציוניסטן פון דער אדמיניסטראטיווער קאמיסיע האבן נאך ניט אנגענומען קיין באשלוס.

א טרויעריקער גרוס פון וויטעקע, רוסלאנד

נחום און שרה בליודין, פון וויטעקע, מאהילעווער גובערניע (רוסלאנד) זיינען אנגעקומען קיין וויניפעג פרייטאג אוונט און זיי זיינען אפגעפארן שבת אוונט קיין מעלוויל, סאסקאטשעוואן, צו זייער משפחה, די פאמיליע קענים (כינאי).

מר. און מרס. בליודין האבן פרייטאג אוונט און שבת, באזוכט אייניקע קרובים און לאנדסלייט אין וויניפעג, און זיי האבן אפגעגעבן זייער א טרויעריקן גרוס פון דארטן. דער יקרות איז דארטן אומגעהויער גרויס און די עקאנאמישע לאגע פון די אידן איז זייער א טרויעריקע, — האבן זיי געזאגט.

—(::)—

12 קאמוניסטן אין א"י פאראורטיילט צו טורמע און דעפארטאציע

ירושלים, סעפט. 1 (איטא). — פון די 16 קאמוניסטן ארעסטירט בעת דער לויה פון פעני מילשטיין לעצטן אפריל, זיינען פיר באפרייט געווארן, און 12 זיינען פאראורטיילט געווארן צו טורמע פון צוויי-מיט-א-האלבן ביז פיר חדשים, און זיי וועלן דערנאך דעפארטירט ווערן.

—(::)—

2 טויט, 10 פארוואונדעט אין וואך-ענד עקסידענטן

צוויי נפשות זיינען אומגעקומען אין מאניטאבא דעם וואך-ענד, איינער איז דערטרונקען געווארן און איינער איז דער'הרג'עט געווארן און א כינעזער איז נעכטן ארויסגעצויגן געווארן פונ'ם רעד ריווער.

די טויטע זיינען: מרס. דייוויד בארלאו, פון מירטל, איז דערטרונקען געווארן אינ'ם טייך צוויי מייל פון מירטל, מאניטאבא, ווען זי איז געגאנגען שעפן וואסער. איר קערפער איז שפעטער געפונען געווארן.

רודאלף, דער ניין יעריקער זון פון מר. און מרס. דזשאן מאנדריק, פון עלם קריק דיסטריקט, איז שבת דער'הרג'עט געווארן, ווען ער איז ארונטערגעפאלן און איז איבערגעפארן געווארן פון א געלאדענעם וואגן ווייץ, ווען ער איז געפארן צום עלעוויטאר אין קארלאנס.

דער קערפער פון טאי ווינג, א כינעזער, פון 682 מיין סטריט איז ארויסגעצויגן געווארן פונ'ם רעד ריווער. ער איז געפונען געווארן י אין זיינע קליידער און די פאליציי גלויבט אז ער איז דערטרונקען געווארן מיט א פאר טעג פריער.

צען נפשות זיינען פארוואונדעט געווארן, אין פארלויף פון דעם וואך-ענד, אין פארשיידענע עקסידענטן. איינע פון די פארוואונדעטע איז מרס. אסתר רעזניק, 43 יאר אלט, פון 370 פלארא עוועניו, וועלכע איז פארוואונדעט געווארן אין אן אווטאמאביל עקסידענט אויפ'ן וועג קיין מינעאפאליס. זי ליגט איצט אין דזשענעראל האספיטאל.

—(::)—

לייכטע ערד ציטערניש אין לאס אנדזשעלעס

לאס אנדזשעלעס, קאל. סעפט. 1. — אן ערד ציטערניש האט אויפגעטרייסלט נעכטן 4.39 נ. מ. די שטאט לאס-אנדזשעלעס און די ארומיקע שטעט. דער ציטער האט געדויערט 30 סעקונדן, און האט פאראורזאכט לייכטע שאדנס אין געוויסע פלעצער. קיין מענשלאכע פארלוסטן זיינען ניט געווען און קיין איינער איז ניט פארוואונדעט געווארן.

פון אייניקע הייזער אין שטאט מעלדעט מען, אז די זייגערס האבן זיך פון דעם ציטער אפגעשטעלט, און אז אפילו בילדער אויף די ווענט זיינען ארונטער געפאלן.

בלויז אין איין דיסטריקט האט עס פאראורזאכט באדייטנדע שאדן צו צוויי געביידעס, אבער אויך דארטן האט עס ניט געברענגט קיין שאדן צו קיין מענשלאכע לעבנס.

—(::)—

"שאפיראס ארט סטודיא" אין טראנסקאנא אפגעברענט

שאדן אויף טויזנט דאלאר איז נעכטן פאראורזאכט געווארן פון א שריפה, וואס האט ארומגעכאפט די געביידע פון ניק פראסנאפורא, אין וועלכער עס האט זיך געפונען די "שאפירא ארט סטודיא", 9 רידזשענט עוועניו, איסט טראנסקאנא.

די פייער לעשער האבן פארלאשן די שריפה אין א האלבער שטונדע צייט. די שכנים וועלכע וואוינען פון אויבן אין דער געביידע איבער דער סטודיא האבן ניט געליטן קיין פארלוסט. אממייסטן האט געליטן די סטודיא וועלכע איז געוען ניט פארזיכערט קעגן פייער.

גרעסטער טייל דערפון איז שוין אויסגעגעבן געווארן ביז אווגוסט ערשטן, לויט באריכט ביי זיצונג פון אדמיניסטראטיווער קאמיסיע פון אידישער אגענטור

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

בערלין, סעפט. 1 (איטא). — א קאנקרעטער, איינדרוקספולער באריכט פון דעם וואס דאס וועלט-אידנטום האט אויפגעטאן פאר די אידן וואס האבן געליטן פון די ראיאטן אין ארץ-ישראל לעצטן יאר, איז אפגעגעבן געווארן פון העקסטער, וועלכער האט באריכטעט פאר דער אדמיניסטראטיווער קאמיסיע פון דער אידישער אגענטור, פונ'ם פאלעסטינער עמערדזשענסי פאנד, ביי דער זיצונג פונ'ם אקציאנס קאמיטעט.

לויט העקסטערס באריכט, איז פאר דעם פאנד געזאמלט געווארן די סומע פון 570 טויזנט פונט (ארום 850,000,-$2) פונ'ם וועלט אידנטום, פון וועלכע 322 טויזנט פונט איז שוין אויסגעגעבן געווארן ביז אווגוסט דעם 1טן.

ווי ה' העקסטער האט באטאנט, איז 400 טויזנט פונט (ארום צוויי מיליאן דאל.) פון דער גאנצער סומע ביישטייערט געווארן פונ'ם אמעריקאנער אידנטום.

איבער 100 טויזנט פונט פונ'ם געלט איז ביז איצט אויסגעגעבן געווארן אויף ריינעם "רעליף", איינשליסנדיק די באזארגונג פון די אלמנות און יתומים פון די קרבנות. 45 טויזנט פונט איז אויסגעגעבן געווארן אין הלוואות צו געליטענע; 16 טויזנט פונט איז אויסגעגעבן געווארן פאר דרינגענדיקע זיכערהייט מיטלען פאר דעם אידישן ישוב, ווי דאס אנשטעלן פון וועכטער, און א. וו., דורך די אומרואיקע חדשים וואס האבן נאכגעפאלגט די אומרוען, און 10 טויזנט פונט איז אויסגעגעבן געווארן אויף לעגאלע גוטוועגנדיקייטן, ווי פאר דער פארטיידיקונג פון ארעסטירטע אידן און פאר דער פארטרעטערשאפט ביי די פראצעסן פון די אראבער און צו באשיצן די אידישע ציווילע תביעות.

—(::)—

אויסשטעלונג פון די לערן-מכשירים פון דער "אידישער פאלקס שול"

לכבוד דער דערעפענונג פון דער שול, האט די "אידישע פאלקס שול" פאראנשטאלטעט אן עפנטלאכע אויסשטעלונג פון אירע לערן-מכשירים.

די אויסשטעלונג האט זיך געעפנט נעכטן, זונטאג, און וועט דויערן ביז היינט, מאנטאג, 9 אזייגער אוונט.

די אויסשטעלונג האט דעם צוועק, צו באקענען די אידישע עפנטלאכקייט און די עלטערן פון די אידישע שול-קינדער מיט די דערציאונגס-מעטאדן פון דער "פאלקס-שול".

אלע וואס אינטערעסירן זיך מיט די מעטאדן פון אידישער דערציאונג, וועלן דערפאר געווים ניט פארפעלן צו באזוכן די אויסשטעלונג וואס קומט פאר אין דער געביידע פון דער "פאלקס-שול", 285 סט. דזשאנס עוועניו.

—(::)—

היינט לעצטער טאג פון רעגיסטראציע אין פרץ-שול

היינט מאנטאג, איז דער לעצטער טאג צו רעגיסטרירן די קינדער אין דער פרץ שול, 418 אבערדין עוועניו. די רעגיסטראציע פאנגט זיך אן פון 10 אזייגער אינדערפרי.

אלע קינדער, סיי די וואס האבן שוין געלערנט אין שול, און סיי די וואס פאנגען ערשט אן צו לערנען, מוזן רעגיסטרירט ווערן פון זייערע עלטערן אדער אופזעער. די עלטערן וועמעס קינדער האבן שוין געלערנט אין שול, ווערן געבעטן צו קומען היינט וואס פריער, כדי די קינדער זאלן ניט פארלירן זייערע פלעצער אין די קלאסן.

—(::)—

אידיש מיידל קריגט סקאלערשיפ פאר פיאנא

קאלגארי, אלטא., אווג. 30 (פון אונזער קארעספאנדענט ה. זיסקין).— די היגע באגאבטע יונגע אידישע פיאניסטן מינועטא שומיאטשער, האט געקראגן א סקאלערשיפ וואס בארעכטיקט זי צו פרייע לעקציעס פונ'ם אמעריקאנער בארימטן פיאנא לערער, ערנעסט האטשיסאן, פון ניו-יארק, וואוהין זי פארט פארזעצן איר שטודיום אונטער זיין פערזענלאכן אויפזיכט.

—(::)—

בלינדער סטודענט איז גלענצנדסטער סטודענט אין שיקאגא

שיקאגא, איל, אווג. 31.— דער גלענצנדסטער סטודענט פונ'ם זומער קלאס אין שיקאגאר אוניווערסיטעט איז א בלינדער בחור, 24 יאר אלט, מיט'ן נאמען רעימאנד דיקינסאן.

דער בחור איז בלינד געווארן פון אן אווטאמאביל אומגליק מיט פיר יאר צוריק. בלינדערהייט איז ער אריין אין אוניווערסיטעט, און האט דורכגעמאכט דעם קורס מיט דער הילף פון סקאלערשיפס. — זיין פאטער איז אן ארימער דזשעניטאר. איצט האט ער גראדואירט אויף בעטשלאר פון פילאזאפיע מיט די בעסטע אויסצייכענונגען.

דיקינסאן לייענט מיט די פינגער לויט'ן בראאיל סיסטעם. ער שפילט אפילו "ברידזש" מיט קארטן ספעציעל געמאכט לויט'ן בראאיל סיסטעם.

—(::)—

101 יאריקער זקן גיט אן עצה צו ארבעטן שווער

פארט יוראן, אווג. 31.— פרעדעריק בראנער, וועלכער וואוינט אויף א פארם ניט ווייט פון דאנען, האט דא די טעג געפייערט זיין 101טן געבורטסטאג. אויף דער פראגע, ווי ער האט דערגרייכט אזא עלטער, האט ער געזאגט: "ווען מענשן ארבעטן אזוי שווער ווי איך ווען איך בין געווען א יונגערמאן, וואלטן זיי א סך בעסער אויסגעמאכט, און עס וואלט ניט עקזיסטירט אזא מאראלישע לוזיקייט."

בראנער האט אויפגעהערט רויכערן ווען ער איז געווען 90 יאר אלט, און ער האט געטרונקען ביז "פראהיבישאן" איז אריין אין קראפט.

"ווען גנבים קריגן זיך צווישן זיך", זאגט אראבישע צייטונג וועגן מאנדאט קאמיסיע באריכט

ירושלים, סעפט. 1 (איטא). — די אראבישע צייטונג "פאלאשטיין" באהאנדלט דעם באריכט פון מאנדאטן קאמיסיע און ענגלאנדס ענטפער אין אן עדיטאריעל אונטער'ן קעפל "ווען גנבים צעקריגן זיך".

די צייטונג זאגט, אז די בריטישע רעגירונג און די מאנדאטן קאמיסיע האבן זיך צעווערטלט, און ביידע האבן געמאכט באמערקונגען צו וועלכע עס איז ניטא קיין גלייכן אין דער געשיכטע פון זייערע באציאונגען. די לאגיק אבער, זאגט די צייטונג, איז בלי ספק אויף דער זייט פון דער בריטישער רעגירונג.

די פאזיציע פון דער מאנדאטן קאמיסיע, זאגט די צייטונג, איז לעכערלאך און אומווירדיק, און זי איז באאיינפלוסט געווארן פון אידישער פראפאגאנדע.

—(::)—

ווייץ פול האט 1,034 אפענע עלעוואטארן אין סאסקאטשעוואן

רעדזשיינע, סאסק., אווג. 31.— דער סאסקאטשעוואנער ווייץ-פול טרייבט אן דאס יאר 1,034 עלעוואטארן פון די 1,060 וואס ער באזיצט. נאך 14 זיינען געשלאסן, און 12 ווערן געבויט.

דער פול האט אין די דאזיקע עלעוואטארן שוין איבערגעהאנדלט נאענט צו פיר מיליאן בושל תבואה פון היי-יאריקן שניט, — מיט אנדערהאלבן מיליאן בושעל מער, ווי לעצטן יאר אין דער זעלבער צייט.

לויט סטאטיסטיקס פון אטאווא, האבן די פול עלעוואטארן פון סאסקאטשעוואן איבערגעהאנדלט איבער 80 מיליאן בושל ווייץ פון דעם שניט פון 1929—1930, — כמעט האלב פון די גאנצע ווייץ וואס די פראווינץ האט פאר'ן יאר ארויסגעשיקט.

דער ווייץ-פול האט אנגעהויבן איינשטעלן אייגענע עלעוואטארן ערשט אין יאר 1925—1926, און האט דעם ערשטן יאר אריינגענומען אין די אייגענע עלעוואטארן בלויז 11 פראצענט פון די גאנצע פול-ווייץ. לעצטן יאר האבן שוין די פול עלעוואטארן אריינגענומען איבער 94 פראצענט פון די גאנצע פול ווייץ.

—(::)—

190 טויזנט קינדער אין מאניטאבא קערן זיך מארגן אום צו זייערע שול ביינקלאך

נאך איין טאג, און די פרייע זומער חדשים זיינען פארביי פאר'ן יונגוואר. מארגן, סעפט. 2טן, איז דעם יום-הדין, וועלן 190 טויזנט קינדער פון מאניטאבא מוזן זיך אפזעגענען אויף א לאנגער צייט מיט זייער פרייהייט און נעמען זיך צוריק פאר זייערע טעקסט-ביכלאך און העפטן.

פון די 190 טויזנט קינדער פון שול עלטער אין דער פראווינץ, זיינען דא 40 טויזנט קינדער פון וויניפעג אליין. פאר די לעצטע זיינען אינ'ם משך פונ'ם זומער אויסגעבויט געווארן א צאל נייע שולן, דורך וועלכע עס דארף אפגעשאפן ווערן די ביז איצט עקזיסטירנדיקע ענגשאפט אין די קלאסן.

די אין ערך 3.500 אידישע קינדער פון וויניפעג וועלן נאטירלאך זיין צווישן די 40 טויזנט וואס וועלן זיין אויף זייערע פלעצער אויף די שול ביינקלאך מארגן פרי. ווען זיי וועלן זיך אבער באפרייען פון זייערע לימודים 4 אזייגער, וועלן די מייסטע פון זיי נאך דארפן גיין באזוכן א אידישע שול.

די היגע אידישע דערציאונגס אנשטאלטן, די תלמוד תורה, די י. ל. פרץ שול, די ארבעטער-רינג-פרייהייט-טעמפל שול, די ערשט געגרינדעטע פאלקס-שול, די נאציאנאלע העברייאישע שול און אייניקע אנדערע פריוואטע שולן, האבן היינט זייער לעצטן רעגיסטראציע טאג, און מארגן וועלן שוין די קלאסן זיין אין פולן צוזאמענשטעל ביי זייערע למודים.

אלע אידישע שולן אפעלירן צו די עלטערן צו פאררעגיסטרירן זייערע קינדער גלייך, כדי זיי זאלן ניט פארבלייבן הינטערשטעליק אין זייערע קלאסן. דאס לעצטע קאן צום סוף יאר מיינען, אז זיי זאלן מוזן פארבלייבן אויף נאך א יאר אין די באטרעפנדיקע קלאסן.

ווייץ שניט שוין כמעט פארענדיגט אין די פריירי פראווינצן

דער ווייץ שניט, אונטער די גינסטיקע וועטער באדינגונגען, איז שוין כמעט פארענדיקט, לויט דעם זעקסטן אלגעמיינעם נערעטעניש באריכט פון מאניטאבא פרי פרעס, פארעפנטלאכט דעם שבת. די צייטונג האט געמאכט אן אנקעטע אנפרעגנדיק 379 פונקטן אין די פריירי פראווינצן, פון וועלכע זי האט געקראגן 313 ענטפערס.

לויט'ן באריכט איז אין מאניטאבא שוין כמעט די גאנצע ווייץ אפגעשניטן, אין סאסקאטשעוואן — 80 ביז 85 פראצענט, און אין אלבערטא — 70 ביז 75 פראצענט. אין מאניטאבא אין דערביי האלב פונ'ם ווייץ שוין געדראשן, אין סאסקאטשעוואן — 15 ביז 20 פראצ., און אין אלבערטא האט זיך דאס דרעשן ערשט געהעריק אנגעפאנגען.

מאניטאבער ווייץ האט געליטן ארום 30 פראצענט שאדן פון ראסט, און דאס זעלבע האט אויך פאסירט אין'ם מזרח-דיקן טייל פון סאסקאטשעוואן און אין אלבערטא האבן די תבואות באדייטנד געליטן פון היץ, טריקעניש און האגל.

האבער און גערשטן איז שוין אויך מייסטנס געשניטן אין די פראווינצן. דער פאשע צושטאנד איז צופרידנשטעלענד, מיט'ן אויסנאם פון טיילן פון צענטער און דרום סאסקאטשעוואן און פונקטן אין אלבערטא.

עס איז דא גענוג ארבעטער כמעט אין אלע פונקטן. די שכירות אויף די שניט פעלדער איז צווישן $2.50 און $3 א טאג.

דער "קאמביין" איז געווען א גרויסער פאקטאר אין היי-יאריקן שניט. אייניקע פונקטן באריכטן, אז דער גאנצער שניט איז דארטן דורכגעפירט געווארן מיט "קאמביינס".

נייער פארזוך ווערט איצט געמאכט צו גרינדן "גרינעם אינטערנאציאנאל" פון פויערים

בערלין, אווג. 31.— אויף דער איינלאדונג פון פוילן, קומט איצט פאר אין ווארשע א צוזאמענפאר פון פויערים פון ארט אגראריש לענדער, מיט'ן צוועק צו גרינדן א "גרינעם אינטערנאציאנאל" צו באשיצן די אינטערעסן פון די אגרארישע לענדער קעגן די אינדוסטריעלע לענדער.

אינ'ם צוזאמענפאר באטייליקן זיך, אויסער פוילישע פארטרעטער פון עסטלאנד, לאטוויע, טשעכאסלאוואקיע, אונגארן, רומעניע און בולגאריע. ליטע האט זיך נאטירלאך אפגעזאגט פון צו שיקן דעלעגאטן, צוליב איר שנאה מיט פוילן. פינלאנד האט זיך באנוגנט מיט שיקן אבסערוואטארן.

אט די אלע פעלקער צוזאמען קאבן א באפעלקערונג פון 80 מיליאן נפשות, און אגב טיילן זיי אפ סאוועט רוסלאנד פון מזרח אייראפע, וואס דארף האבן, ווי עס ווערט פארשטאנען, א געוויסע פאליטישע באדייטונג. זיי אלע, מיט'ן אויסנאם פון טשעכאסלאוואקיע, זיינען איבערוויגנד אגריקולטורעלע לענדער.

דער צוזאמענפאר וועט באטראכטן די שווערע לאגע פון די פויערים, פאראורזאכט פונ'ם קריזיס און די שטארק געפאלענע פרייזן פון פראדוקטן, ווי אויך אנדערע עקאנאמישע פראגעס וואס האבן צו טאן מיט'ן וואוילזיין פון די פויערים. פלענער וועלן אפשר אויסגעארבעט ווערן, ווי אזוי צו פארבעסערן די פרייזן פון אגריקולטורעלע פראדוקטן אויפ'ן וועלט מארק.

עס איז אבער קלאר, אז זיי וועלן גארנישט ניט קענען טאן צוריקצוהאלטן סאוועט רוסלאנד פון פארפלייצן דעם מארק מיט אירע פראדוקטן אויף געשניטענע פרייזן, ווען אפילו אט די לענדער זאלן פארמירן א בלאק. אין דייטשלאנד קוקט מען אבער מיט חשד אויף דער מעגלאכקייט פון א בלאק פון אט די לענדער, אונטער דער פירערשאפט פון פוילן.

עס איז אינטערעסאנט, אז די פעלקער ליגע אינטערעסירט זיך מיט דעם צוזאמענפאר, און האט צוגעשיקט אהער אן אבסערוואטאר.

דורך א צופאל פאלט באנדיט אריין אין די הענט פון פאליציי

מאנטרעאל, אווג. 31.— א בארויבטע באנק האט צוריק געקראגן אירע $3,500 און א באנדיט איז דא פארזעצט געווארן הינטער די גראטעס, א דאנק א צופאל.

קאנסטייבל ארשאמבאלט איז לעצטן פרייטאג געגאנגען באזוכן א פריינט און אים מנחם-אבל געווען אויפ'ן טויט פון זיין פרוי. גייענדיק אזוי, האט ער זיך אפגעשטעלט אויפ'ן ראג פון סט. דרושיימס און סט. דזשאן סטריט, וואו ער האט באמערקט, ווי א מאן האט פארלארן א פעקל געלט. דער פאליציסט האט אויפגעהויבן דאס געלט, איז צוגעגאנגען צום מאן און האט אים אנגעהויבן אויספרעגן.

דער מאן האט דעם פאליציסט געענטפערט מיט א פויסט אין פנים. דעם פאליציסט איז די געשיכטע נאטירלאך ניט געפעלן געווארן, און עס איז ארויסגעבראכן א קאמף אין וועלכן דער פאליציסט איז געווען דער פולשטענדיקער זיגער. דערנאך האט מען שוין געמאכט אן אויספארשונג, און די באאמטע פון דער באנק אפטיילונג אויף סט. איסט, וואס איז די טעג בארויבט געווארן פון אן איינזאמען באנדיט, האבן דערקאנט אין אים דעם בעל דבר, וועמעס נאמען עס האט זיך ארויסגעוויזן איז באקעט.

מען האט אויסגעטרייסלט באקעטס קעשענעס און מען האט ביי אים געפונען 3,574 דאלאר, — אביסל וויניקער ווי ער האט ארויסגענומען פון באנק.

דער ארעסטירטער וועט שוין עטלאכע יאר ניט מאכן קיין באנק איבערפאלן.

וואס אן ענגלענדער זאגט וועגן ענגלאנד און ארץ ישראל

אין פארבינדונג מיט דעם לעצטן באריכט פון דער מאנדאטן קאמיסיע און מיט ענגלאנדס ענטפער צו דעם באריכט, אין וועלכן זי נעמט פון זיך אראפ יעדע שולד פאר די פאסירונגען און כמעט אירע מייסטע פארפליכטונגען, איז אינטערעסאנט צו וויסן, אז ניט אלע ענגלענדער זיינען איינשטימיק מיט זייער רעגירונג אין דער הינזיכט.

דער פאלגנדיקער ארטיקל מיט א געוויסער צייט צוריק דערשינען אין "לאנדאן סקעטש" פון איינעם קענדידוס (אין איריש וואלט עס געהייסן "איש אמת"), וועלכער זאגט, אז ער איז צופעליק געווען אן אינערלאכער עדות פון די פאסירונגען וואס האבן געפירט צו דער באלפור דעקלאראציע. זיין עדות זאגן, דיינקען מיר, איז כדאי צו נעמען ערנסט.

מיר נעמען ארויס דעם ארטיקל ווי ער איז געווען איבערגעדרוקט אין סאסקאטונער "סטאר-פיניקס". אייניקע באזונדערס שלאגנדיקע פונקטן האבן מיר אונטערגעשטראכן מיט אונזער קורסיוו:

גרויס בריטאניע און פאלעסטינע

(קענדידוס אין לאנדאן סקעטש)

די רעגירונג זעט אויס, מאכט א טרויעריקע, פארטאטשנע שטיקל מלאכה פון דער נאציאנאלער היים פאר אידן אין פאלעסטינע. זינט דער פארשטארבענער לארד באלפור האט געמאכט זיין בארימטן צוזאג, איז קוים געווען א וויכטיקער בריטישער מיניסטער, וועלכער האט ניט גוטגעהייסן און פארטיידיקט דעם געדאנק פון דער נאציאנאלער היים. עס איז געווען די אפיציעלע פאליטיק פון יעדער נאכפאלגנדיקער בריטישער רעגירונג: עס איז פארזיכערט געווארן דורך א פייערלאכן אינטערנאציאנאלן טראקטאט, וואס פארפליכטעט די רעגירונג פון דעם לאנד דורכצופירן עס אין לעבן, און די פאראייניקטע שטאטן, ווייל זייער רעגירונג איז ניט געווען צווישן די אונטערשרייבערס אויפן טראקטאט, זיינען געגאנגען "אויסערן וועג" דורכצופירן א רעזאלוציע דורכ'ן קאנגרעס, וואס שטיצט דעם געדאנק פון דער אידישער נאציאנאלער היים.

נאכמער, ענגלאנד האט געצויגן נוצן פונם מאנדאט צו מאכן די נאציאנאלע היים. די באלפור הבטחה האט געהאלפן אז אמעריקע זאל אריין אין דער מלחמה אויף אונזער זייט. דער מאנדאט האט פאר אונז געמאכט א סך לייכטער צו היטן די זיכערקייט פון סועץ קאנאל, און מיר האבן געוואונען דעם נאציאנאלן פרעסטיזש פאר דורכפירן אין לעבן דעם עלטסטן אידעאל אין דער וועלט.

איינע צוועלף יאר זיינען פארביי, און מיר ווערן אטאקירט אין די זעלבע קרייזן, וואס האבן אונז פריער געלויבט. איבער דער גאנצער וועלט זיינען פארגעקומען אויפגערעגטע פארזאמלונגען פון פראטעסט קעגן די לעצטע האנדלונגען פון דער בריטישער רעגירונג, און דעם לעצטן מיטוואך האט די בריטישע מיסיע אין ווארשע, הויפטשטאט פון פוילן, געמוזט באוואכט ווערן קעגן א המון פון פופציק טויזנט ציוניסטישע דעמאנסטראנטן.

* * *

עס האט אזוי פאסירט, אז איך בין צופעליק געווען אן אינוועניקער מענש ביי די פאסירונגען וואס האבן געפירט צו דער באלפור דעקלאראציע, און ס'איז ביי מיר ניטא קיין שום צווייפל, אז וואס די רעגירונג האט דאן געהאט אין זינען איז געווען צו גרינדן א אידישע מלוכה אין פאלעסטינע.

דאס איז ניט געווען קיין נייער געדאנק, ווייל, כאטש אינם לאנד זיינען שוין געווען אראבער, איז אבער פאלעסטינע בלויז א קליין ווינקעלע, — ארום דעם שטח פון וויילס מיט פארגלייך מיט פראנקרייך און דייטשלאנד צוזאמענגענומען, — פונ'ם ריזיקן שטח טעריטאריע וואס מיר האבן באפרייט די טערקן פאר די אראבער.

אט האט איר א ריזיקן אראבישן שטאט אין מעסאפאטאמיע, וואס איז צוואנציק מאל גרעסער פון פאלעסטינע, געגרינדעט דורך אונזער אונשטרייגונג, און ער מאכט אויס נאך ניט שלעכט.

אויסער דעם האבן מיר אפגעשניטן פון פאלעסטינע דעם מזרח פונם ירדן, וואו מיר האבן געגרינדעט פאקטיש אן אומאפהענגיקן אראבישן פירשטום. ווען די פראנצויזן דערלויבן עס, וואלט סיריע אויך געקענט ווערן אן אראבישער שטאט.

די אראבער האבן אזוי זייער גוט אויסגעמאכט פון אונז, און זיי ווייסן דאס.

* * *

נו, און ווי האבן די אידן אויסגעמאכט אינם פיצל לאנד פון פאלעסטינע וואס איז נאך פארבליבן?

נו, לאמיר שוין ניט ריידן וועגן א אידישער מלוכה. אבער האבן זיי כאטש געקראגן זייער נאציאנאלע היים?

דאכט זיך, אז ניט. סיידן א היים איז א פלאץ וואו איר ווערט דערמארדעט, ווי די אידן זיינען דערמארדעט געווארן אין חברון און אנדערשוואו לעצטן יאר...

האבן זיי געקראגן זייער פרייע רעכט פון אימיגראציע אינם נייעם ציון?

אט זעט איר דאך, — די אנומלטדיקע סוספענדירונג פון זייער רעכט צו אימיגרירן קיין ארץ-ישראל איז געווען די אורזאך פון די פייערלאכע דעמאנסטראציעס אין פוילן און אנדערשוואו קעגן וואס עס ווערט באטראכט ווי א ברוך צוזאגן פון אונזער זייט.

און אט גרייט שוין די רעגירונג אויך געזעצגעבונג, וואס וועט ניט דערלאזן אז אידן זאלן קויפן באדן אין זייער היימלאנד...

(סוף מארגן)

פולער טעקסט פונ'ם באריכט פון מאנדאטן קאמיסיע און ענגלאנדס ענטפער

מאנדאט-קאמיסיע קריטיקירט ענגלאנד פאר ניט אויספירן באדינגונגען פון מאנדאט צו שאפן אידישע נאציאנאלע היים אין פאלעסטינע. — קריטיקירט שארף ענגלישע מאנדאט מאכט פאר ניט אננעמען גענוג פארהיטונגס מיטלען קעגן די בלוטיקע געשעענישן אין פאלעסטינע. — באריכט זאגט, אז פאלעסטינער ראיאטן זיינען פון פריער געפלאנט געווען פון די אראבער. און דריקט אויס ניט איינשטימיקייט מיט די אויספירונגען פון דער פאלעסטינער קאמיסיע, צו וועלכע די רעגירונג האט צוגעשטימט.

זשענעווא, אווג. 25 (איטא).— דער פולער טעקסט פון דעם לאנג דערווארטעטן רעפארט פון דער מאנדאטן קאמיסיע פון דער פעלקער ליגע בנוגע די פאלעסטינער געשעענישן פון יאר 1929, איז דא היינט צום ערשטן מאל פארעפנטלאכט געווארן. דער דאזיקער רעפארט, וועלכער איז אדרעסירט צו דעם ראט פון דער פעלקער ליגע באשולדיקט די ענגלישע רעגירונג אין דעם, אז זי האט ניט אנגענומען גענוג מיטלען, כדי צו באשיצן די זיכערקייט פון דער באפעלקערונג אין פאלעסטינע, און אז דער מאנגל אין גענוג ענגליש מיליטער איז געווען איינע פון די הויפט סיבות וואס האבן געפירט צו דער פארשפרייטונג פון די אראבישע אנפאלן אויף די אידן לעצטן זומער. דער רעפארט ווארפט די באהויפטונג פון ענגלאנד אפ, אז די פאלעסטינער ראיאטן זיינען ניט געווען גערייכט קעגן דער ענגלישער מאכט, און אז די אויסברוכן זיינען געקומען אומדערווארטעט "אין מיטן פון א פאליטישער רואיקייט, פונקט אזוי ווי עס קומען אפט פאר אויסברוכן פון דער פאלקס ליידנשאפט אין די לענדער פון מזרח".

דער רעפארט פון דער מאנדאטן קאמיסיע קריטיקירט ענגלאנד פאר דעם וואס זי האט ניט געשאפן די נויטיקע באדינגונגען פאר דער אנטוויקלונג פון דער אידישער נאציאנאלער היים, אין אנקלאנג מיט די פונקטן פון דעם מאנדאט. דער רעפארט ווייזט אן, אז ווען עס וואלטען אויסגעפירט געווארן די ראסן פיינטשאפט צווישן די אידן און אראבער און ער וואלטן פארמידן געווארן די געשעענישן פון לעצטן זומער. דער רעפארט קריטיקירט אויך די אומאנטשלאסענע שטעלונג פון דער פאלעסטינער רעגירונג וועלכע האט ניט דערפילט איר פליכט און איר אויפגאבע צו פארזיכערן דעם שוץ פון די לעבנס און פארמעגנס פון די איינוואוינער אין פאלעסטינע.

אפּלייענענדיק די באהויפטונג, אז די ראיאטן זיינען אויסגעבראכן פּלוצלונג, ווייזט די מאנדאטן קאמיסיע אן אין איר רעפארט, אז "שוין אין די לעצטע פיר חדשים פון יאר 1928 און אין אנפאנג פון יאר 1929 זיינען פארגעקומען אין פאלעסטינע א רייע אינצידענטן, אין צוזאמענהאנג מיט דער כותל מערבי פראגע. דער דאזיקער היסטארישער פלאץ איז געווען דער פונקט פון שטרייטיקייטן צווישן ביידע ראסעס, און יעדע פון זיי האט זיך באמיט אויסצונוצן די דאזיקע אינצידענטן (וועלכע זיינען ניט געווען זייער וויכטיק) כדי צו פארשטארקן זייערע פאדערונגען אויף די רעכט אויפ'ן כותל מערבי.

די היסטארישע זייט פון די דאזיקע סכסוכים, וואס ווערן אנגעוויזן אין דעם רעפארט פון דער שאו-קאמיסיע, איז ניט ערנסט באשטריטן געווארן און די מאנדאט-קאמיסיע האט די דאזיקע פאקטן איבערגעגעבן צו דעם ראט פון דער פעלקער ליג.

דער רעפארט דריקט אויס זיין ניט-צושטימיקייט צו די אויספירונגען פון דעם באריכט פון דער שאו-קאמיסיע, (וועלכן די ענגלישע רעגירונג האט אנגענומען), בנוגע דעם פונקט צי די וועלכע האבן פאראורזאכט די אומרוען זיינען געווען צוגעגרייט.

(אין דעם "ווייסן פאפיר", וואס די ענגלישע רעגירונג האט ארויסגעגעבן דעם 27טן מאי, זיינען גוטגעהייסן געווארן די פיר אויספירונגען פון דער שאו-קאמיסיע נעמלאך, אז די אויסברוכן זיינען ניט געווען צוגעגרייט; זיי זיינען ניט געווען געצילט קעגן ענגלאנד, אז די ציוניסטישע קלאגעס קעגן דעם גראנד מופטי זיינען ניט געווען בארעכטיקט. און אז די פאלעסטינער אדמיניסטראציע קאן ניט געהאלטן ווערן פאראנטווארטלאך פאר דעם, וואס זי האט ניט געקראגן גענוג מיליטערישע פארשטארקונגען פון די שכנישע לענדער פאר דעם 23טן אווגוסט).

די מאנדאט קאמיסיע דריקט אויס אין איר רעפארט צווייפל אין דעם צי דער מילדער אורטייל, וואס די מאיאריטעט פון דער שאו-קאמיסיע האט ארויסגעטראגן בנוגע איר שטעלונג צו די אראבישע פירער, איז געווען בארעכטיקט. די אויספירונג פון דער שאו-קאמיסיע, אז די אויסברוכן זיינען ניט געווען געריכטעט קעגן דער ענגלישער מאכט, איז לויט דער מיינונג פון דער מאנדאט-קאמיסיע "צו קאטעגאריש אויסגעדריקט געווארן". אן שום צווייפל זיינען די אראבישע אנפאלן געווען געריכטעט נאר קעגן די אידן, אבער די פארביטערונג וואס האט פאראורזאכט די אראבער אויסצופירען די דאזיקע עקסצעסן, איז אנטשטאנען דורך די פאליטישע אנטוישונגען, וואס זיי האבן געהאט מצד דער מאנדאטען מאכט, דער ענגלישער רעגירונג.

קלארע באווייזן פון אראבישער פארביטערקייט קעגן ענגלאנד

"אלע דעקלאראציעס פון איינצעלנע פערזאנען און פון ארגאניזאציעס, וואס פארטרעטן דעם אראבישן טייל פון דער באפעלקערונג, ברייננגען ארויס דעם פאקט, אז די אראבישע באוועגונג איז א באוועגונג פון ווידערשטאנד קעגן דער פאליסי פון דער מאנדאטן מאכט, ענגלאנד, אויסשליסלאך אין איר איינענשאפט אלס מאכט וואס האט דעם מאנדאט איבער פאלעסטינע. דאס איז גאנץ קלאר ארויסגעבראכט געווארן אין א בריוו וואס די אראבישע דעלעגאציע האט פארעפנטלאכט אין לאנדאן און אין א טעלעגראמע פון דער אראבישער עקזעקוטיווע.

"דער בריוו פון דער אראבישער דעלעגאציע לייענט זיך : 'מיר גלויבן, אז די הויפט סיבה פון די אומרוען, וואס האבן געפירט צו דער כסדר'דיקער בלוט-פארגיסונג אין פאלעסטינע אין פארלויף פון די לעצטע 12 יאר, איז דאס וואס די ענגלישע רעגירונג באראבט די אראבער פון זייערע נאטירלאכע רעכט. מיר האלטן, אז עס קאן ניט פארזיכערט ווערן, אז אין דער צוקונפט זאלן זיך ניט איבער'חזר'ן אזעלכע אומרוען וואס זיינען נאר וואס פארגעקומען, אדער אפילו נאך ערנסטערע, סיידן די ענגלישע רעגירונג וועט ניט באלד ראדיקאל ענדערן איר פאליסי'.

"די טעלעגראמע פון דער אראבישער עקזעקוטיווע לייענט זיך : "די פאלעסטינער אראבער פראטעסטירן שארף קעגן די דערקלערונגען פון דר. דרומאנד שיעלס (דער ענגלישער וויצע-קאלאניאל מיניסטער), אז די רעגירונג וועט אנהאלטן איר אלטע פאליסי, מיט די שטרענגסטע מיטלען. מיר דערקלערן, אז יעדע פאליסי, וואס איז ניט צוגעפאסט צו באשיצן אונזערע רעכט, וועט ארויסרופן אומרוען, פאר וועלכע די ענגלישע רעגירונג און די פעלקער ליגע וועלן זיין פאראנטווארטלאך. די אראבער זיינען אנטשלאסן צו פארטיידיקן זייערע לעבנס און זייערע רעכט, ניט קוקנדיק אויף דעם וואס די רעזולטאטן וועלן ניט זיין'.

"בעת די אראבישע אנפאלן זיינען פאקטיש געווען געריכטעט קעגן די אידן און די אידן זיינען געווען די, וועלכע האבן געליטן, איז אבער א טעות אנצונעמען, אז דער דאזיקער אויפשטאנד האט בכלל ניט געהאט בדעה צו פראטעסטירן קעגן דער ענגלישער פאליסי אין דער דורכפירונג פון דעם פאלעסטינער מאנדאט", — דערקלערט דער באריכט פון דער מאנדאטן קאמיסיע.

אנווייזנדיק, אז די אויפגאבע פון דער מאנדאט-קאמיסיע איז ניט די זעלבע פון דער שאו-קאמיסיע, "וועלכע האט זיך באמיט פעסטצושטעלן די מאס פון פאראנטווארטלאכקייט פון די אידן און די אראבער אין באצוג צו די דירעקטע אדער אומדירעקטע סיבות פון די אומרוען" דערקלערט דער רעפארט, אז עס איז ניט די אויפגאבע פון דער מאנדאטן קאמיסיע צו אנטשיידן בנוגע די צוויי טיילן פון דער באפעלקערונג "וועלכע זיינען געבראכט געווארן אויף א צוזאמענשטויס נאר צו באטראכטן די שטעלונג פון דער מאנדאטן מאכט בעת און פאר די אומרוען".

מאנדאטן מאכט און פאלעסטינער רעגירונג זיינען פאראנטווארטלאך פאר א טייל פון די סיבות וואס האבן געפירט צו די אומרוען

"די מאנדאטן מאכט אליין איז פאראנטווארטלאך צו דער פעלקער ליג פאר דער טעריטאריע מיט וועלכער זי פארוואלטעט אין נאמען פון דער פעלקער ליג. אז צווישן די דירעקטע סיבות וואס האבן געפירט צו די געשעענישן זיינען פאראן אזעלכע פאר וועלכע די מאנדאטן מאכט און איר לאקאלע פארשטייער זיינען פאראנטווארטלאך, איז שוין פעסטגעשטעלט געווארן דורך דער שאו-קאמיסיע, און די מאנדאטן מאכט האט צוגעגעבן דעם דאזיקן פאקט".

בנוגע דער דאזיקער פראגע קומט די מאנדאטן קאמיסיע צו די פאלגנדע אויספירונגען : "ערשטנס עס איז שוין פעסטגעשטעלט געווארן, אז א רייע אינצידענטן, וואס זיינען פארגעקומען בנוגע דעם כותל מערבי, פון סעפטעמבער 1928 ביז דעם 16טן אווגוסט 1929, האבן א סך ביי געטראגן צו דער שאפונג פון א צושטאנד, וואס האט געפירט צו די אויסברוכן, צום גרעסטן טייל זיינען די דאזיקע אינצידענטן ארויסגערופן געווארן דורך די פארזוכן פון ביידע פארטייען צו ענדערן די אראנזשירונגען ארום דער כותל מערבי.

"די דערקלערונג פון דער פאלעסטינער רעגירונג, וואס איז געמאכט געווארן דעם 19טן נאוועמבער, 1928 בנוגע דעם "סטאטוס קווא", וואלט א סך געווארנען ווען עס וואלטן דערצו ארויסגעגעבן געווארן פאליציייאישע רעגולאציעס, וואס שטעלן פעסט דעם אופן ווי אזוי די אידן און די אראבער זאלן זיך אויפפירן ביים כותל מערבי, און זאלן אויך פעסטשטעלען וואס עס איז פארבאטן. אן אזעלכע רעגולאציעס, האט דער "סטאטוס "קווא" גארניט געהאט קיין שום באשטימטע באדייטונג אין די אויגן פון די ביידע פארטייען, וועלכע זיינען געווען גענייגט צו איבערטרייבן זייערע פאדערונגען. אויסער דעם האט די כסדר'דיקע אומזיכערקייט בנוגע די רעכט ביים כותל מערבי שווער געמאכט די האנדלונגען פון דער פאליציי.

"די רעגולאציעס בנוגע דעם כותל מערבי, וואס האבן שוין פריער געדארפט ארויסגעגעבן ווערן, זיינען ענדלאך פעסט געשטעלט געווארן אין סעפטעמבער, 1929. דאס האט געגעבן א געלעגנהייט ביידע פארטייען ארויסצוקומען מיט קעגן קלאגעס, און עס איז לייכט אנצונעמען, אז ווען די דאזיקע רעגולאציעס וואלטן געווען ארויסגעגעבן געווארן פריער, דאן וואלטן א סך אינצידענטן באזייטיקט געווארן. די געפערלאכע אויפרעגונג צו וועלכע די דאזיקע אינצידענטן האבן געפירט, איז געקומען צו דעם העכסטן אויסדרוק ערב די אומרוען.

"צווייטנס, שטימט ניט די מאנדאטן קאמיסיע איין מיט דעם רעפארט פון דער שאו-קאמיסיע, אז דער דאזיקער אויפרעגנדער צושטאנד איז אנגעהאלטן געווארן דורך דער כסדר'דיקער אויפהעצונג פון דער אידישער און נאך מער פון דער אראבישער לאקאלע פרעסע. עס איז אבער אויך פעסטגעשטעלט געווארן, אז די פאלעסטינער אדמיניסטראציע האט ניט שטענדיק אויסגענוצט איר מאכט וואס זי האט לויט דעם "פרעסע-געזעץ" צו אונטערדריקן אויפהעצערישע בלעטער.

"דריטנס, עס איז ניט קיין צווייפל, אז אין געוויסע פאלן זיינען די געשעענישן געקומען אלס אן איבערראשונג פאר דער פאלעסטינער רעגירונג. אין דער צייט, ווען עס זיינען אנגעגאנגען העצערייען, האט די פאלעסטינער אדמיניסטראציע ארויסגעוויזן א מאנגל אין איינזעעניש, ספּעציעל ביי דער געלעגנהייט פון דער אידישער דעמאנסטראציע ביי דער כותל מערבי וואס איז פארגעקומען דעם 25טן אווגוסט, און בעת דער מאכמעדאנער קעגן-דעמאנסטראציע, וואס איז פארגעקומען אויף דעם צווייטן טאג. די רעגירונג האט ניט איינגעזען די געפערלאכקייט פון דער לאגע, אויף אין די טעג פון אווגוסט דעם 20טן ביז דעם 23טן, האט די געפאר, וואס האט דאמאלט אנגענומען דעם העכסטן פונקט, געקאנט באזייטיקט ווערן דורך דער מאנדאטן מאכט מיט פאסיקע פארזיכטס מיטלען. דער מאנגל אין געהיימער פאליציי, וואס איז צוגעגעבן געווארן פון דער ענגלישער רעגירונג אליין, איז שולדיק אין דעם, וואס די לאגע איז ניט ריכטיק אפגעשאצט געווארן.

"פערטנס, די אומטעטיקייט פון דער פאלעסטינער אדמיניסטראציע האט דאמאלט דערקלערט זיך מיט דעם פאקט, וואס די אדמיניסטראציע האט ניט געהאט גענוג באוואפנטע כוחות. די מאנדאטן קאמיסיע האט איינעקע מאל, ספעציעל בעת איר ניינטער זיצונג, אויפמערקזאם געמאכט דער מאנדאטן מאכט אויף דער געפאר פון צו גרויסער פארקלענערונג פון די ענגלישע מיליטער חילות אין פאלעסטינע. דער לעצטער ענגלישער רעגימענט איז ארויסגעצויגן געווארן פון פאלעסטינע אין יאר 1927 און פון יענער צייט אן איז דאס אנהאלטן פון דער ארדענונג אין לאנד איבערגעגעבען געווארן אין די הענט פון דער לאקאלער פאליציי, וואס באשטייט מערסטנס פון אראבער און האט אויך א טייל אידן, און אן אפטיילונג פון ענגלישער פאליציי וואס איז פון יאר צו יאר פארקלענערט געווארן.

"ווי מען האט געקאנט דערווארטן אין א לאנד, וואו רעליגיעזע און ראסן אויסברוכן באדראען כסדר דעם עפנטלאכן פרידן, האבן זיך די לאקאלע חילות ארויסגעוויזן פאר ניט פאסיק, בעת עס זיינען אויסגעבראכן די ראיאטן און עס איז געקומען צו א קאנפליקט צווישן ביידע ראסעס. א טייל פון די דאזיקע חילות האבן זיך אפילו אנגעשלאסן אן די אנפאלער. שליסלאך, איז אין א לאנד פון 900 איינוואוינער דאס אפהיטן פון דער ארדענונג אין א קריטישן מאמענט געווען איינגאנצן אין די הענט פון 175 ענגלישע פאליסלייט, איין סקוואדראן פון עראפלאנען און איין באוואפנטע אויטאמאביל קאמפאני.

מאנדאטן קאמיסיע האלט, אז גרעסערע צאל מיליטער וואלט געקאנט פארהיטן ראיאטן

"עס איז איז דערקלערט געווארן, אז די אנוועזנהייט פון גרעסערע חילות אין לאנד וואלט ניט געהאט קיין אנטשיידנדע ווירקונג, און עס איז אנגעוויזן געווארן אויף די ראיאטן פון יאר 1920-1921, וועלכע גרעסערע ענגלישע מיליטער חילות האבן ניט געקענט פארהיטן. דער דאזיקער ארגומענט איז ניט איבערצייגנד און די מאנדאט-קאמיסיע האלט, אז די ניט-גענוגנדיקע צאל פון ענגליש מיליטער און פון דער ניט גענוגנדיקער פאליציי, איז געווען די הויפט-סיבה פארוואס די אומרוען האבן זיך אויסגעשפרייט אויף א גרויסן שטח. די שחטות וואס זיינען אנגעטאן געווארן אין חברון און אין צפת זיינען גענוג צו באווייזן, אז דער מאנגל אין מיליטער און אין פאליציי איז הויפטזעכלאך פאראנטווארטלאך פאר דעם פארלוסט פון אזוי פיל לעבנס.

"וואס איז שייך די אומרוען גופא, וואס זיינען געקומען נאך דער לאנגער פעריאדע פון די אנגעשטריינגטע באציאונגען צווישן די אראבער און די אידן, איז נויטיק פעסטצושטעלן, צי די מאנדאטן מאכט האט דורך איר אלגעמיינער פאליציי, געטאן אלעס, וואס מען האט געקענט דערווארטן פון איר, צו פארהיטן אן אויסברוך פון דער פיינטשאפט וואס האט געהערשט און צי די מאנדאטן מאכט האט זיך באמיט אפצושוואכן דעם געפערלאכן כאראקטער פון דעם דאזיקן אנטאגאניזם. שוין אין יאר 1924 האט די מאנדאטן-קאמיסיע אנגעוויזן, אז די אויפגאבע פון דער ענגלישער רעגירונג וואס האט געקראגן דעם מאנדאט איבער פאלעסטינע, איז א באזונדערס דעליקאטע און שווערע. זי דארף גלייכצייטיק פארזיכערן די אידישע נאציאנאלע היים און די אנטוויקלונג פון זעלבסט-רעגירנדיקע אינסטיטוציעס פאר א באפעלקערונג וועמעס גרויסע מאיאריטעט עס זיינען אראבער. ביז איצט האט די אויספירונג פון דעם מאנדאט בשום אופן ניט צופרידנגעשטעלט קיינעם פון די אומגעדולדיקע פארטיידיקער פון דער אידישער נאציאנאלער היים, אדער צו אראבישע עקסטרעמיסטן, וועלכע זיינען אלארמירט איבער דער איינוואנדערונג פון אימיגראנטן, וועלכע זיינען פון אן אנדער רעליגיע, און האבן אנדערע נאציאנאלע אספּיראציעס.

"די אידן באשולדיקן די מאנדאטן-מאכט אין האבן געשטערט און ניט געהאלפן די ציוניסטישע אימיגראציע און אין דעם, אז די רעגירונג האט געטאן וויניק צו דערמוטיקן א נעדיקטע קאלאניזאציע פון אידן אויף לאנד, איינשליסנדיק אויך מלוכה-לאנד, וואס ווערט ניט באארבעט און איז אויך ניט נויטיק פאר געזעלשאפטלאכע צוועקן, אזוי ווי דאס דארף געטאן ווערן לויט דעם ארטיקל 6 פון דעם פאלעסטינער מאנדאט. פון דער אנדערער זייט האלטן די אראבער, אז די ניי-געקומענע אימיגראנטן ווערן צרנוט באהאנדלט; אז די צאל פון אימיגראנטן וואס זיינען בארעכטיקט אריינצוקומען אין לאנד איז צו גרויס, און אז עס זיינען ניט אנטוויקלט געווארן די זעלבסט-רעגירנדיקע אינסטיטוציעס, וואס פאדערן זיך לויט דעם ארטיקל 2 פון דעם מאנדאט.

"די דאזיקע צוויי פראבלעמען האבן אנטקעגן געשטעלט ביידע טיילן פון דער באפעלקערונג און זיי שטעלן מיט זיך פאר דעם גאנצן פאלעסטינער קאנפליקט. דער ערשטער פראבלעם איז א סאציאל-עקאנאמישער, וואס איז ארויף דורך דער אידישער אימיגראציע און קאלאניזאציע, און דאס צווייטע פראבלעם איז א פאליטישע, וואס איז אנטשטאנען דורך דער פארפליכטונג צו אנטוויקלען זעלבסט-רעגירנדיקע אינסטיטוציעס אין א לאנד, וועמעס באפעלקערונג עס איז צעטיילט צווישן זיך.

ענגלאנד האט ניט אויסגעפירט אלע באדינגונגען פון מאנדאט

"עס איז ניט מעגלאך, און די מאנדאטן קאמיסיע האט אויך ניט די מאכט און דעם וואונש, ארויסצוטראגן אן אורטייל איבער די דאזיקע זיך-ווידערשפרעכנדיקע קלאגעס, מיט אלע זייערע איינצלהייטן. עס פאדערט זיך בלויז צו געבן אן אלגעמיינע מיינונג וועגן זיי, און די מאנדאט קאמיסיע קען ניט אונטערדריקן איר באדויערונג דערמיט וואס אין געוויסע פונקטן איז די מאנדאטן מאכט נאך ניט געווען דערפאלגרייך ביים דורכפירן אלע פונקטן פון דעם מאנדאט. דער איינציקער וואונש פון דער מאנדאטן קאמיסיע איז צו העלפן ברייננגען א לייזונג צו די איצטיקע שוועריקייטן.

(פארזעצונג דינסטאג)

צוריק א פראגע ∴

(דערציילונג)
פון ישראל טרוט

ווען ביי משה שוסטער אין הויז, פלעגען זיך צוזאמענקומען די אינטעליגענטישע יונגעלייט און אנפילן דאס הויז מיט: רויך, שטיקענישי פראזן, געלעכטער און קריגעריי, האט משה-שוסטער'ס זון, א איינגל פון א יאר ניין-צען, ליב געהאט זיך פאררוקן אונטער דער סאפע אין א ווינקל, און אויסהערן, וואס ס'קומט דארט פאר. באזונדערס האט ער ליב געהאט גרישא'ן, דעם הויכן בחור מיט די שווארצע קרייזלען, וועלכע זיינען שטענדיק געליגן צעווארפן אויף זיין הויכן שטערן. פארוואס האט ער עפעס אים ליב געהאט מער ווי אלעמען, איז ניט באשטימט, ער האט אינסטינקטיוו זיך אנגעשטויסן אויף דער ליבע, ניט באנוצנדיק זיין קינדערשן באוואוסטזיין. באזונדערס האט זיין הערצעל זיך אנגעהויבן ציען מיט בייַנקשאפט און גלייכצייטיק אייפערזוכט צו גרישא'ן, ווען יענער איז איין מאל אין א ווינטער-אוונט אריינגעלאפן אין שטוב א צעשרויפטער און דערשראקענער, און אנגעזאגט די בשורה אז מען האט אים אויסגעשלאסן פון אוניווערסיטעט, ער האט דערציילט ווי מען האט אים געווארענט, אז אויב ער וועט זיין צופיל נייגעריק בנוגע פארבאטענע פראגן, וועט מען אים אויסשליסן. און איצט האט דאס טאקע פאסירט.

דער קליינער סיאמא האט מיט דארשט און נייגעריקייט געשלונגען די ווערטער פון דעם סטודענט, און זיין הארץ האט זיך געגומען רייסן פון זיין קערפערל מיט רעוואלטירנדן פראטעסט, און איינגעשטילט האט ער זיך ערשט דאן, ווען אלע האבן אנגעהויבן אים בארויקן און שרייען אז אט קומט שוין דער סוף, צו געזעצן מיט דעם צאריזם איינגאנצן.

אבער דאס איז געווען שוין לאנג נאך פאר דעם "צאר" און איצט איז סיאמא שוין אליין א גרויסער, פון יענע אלטע צייטן געדיינקט ער גארניט אחוץ יענעם אוונט מיט גרישא'ן, וויל ער איז געווען נאך א קינד און זיין מוח איז נאך ניט געווען גענוג רייף אויפצוכאפן און פארשטיין זייער פיל, אבער אלנפאלס, האט סיי גרישא און סיי די איבעריקע אין זיין פאטערס הויז פארזייט אין אים א קערנדל, וועלכעס האט זיך אליין געבא-וועט אין זיין הארצן, און דערפירט סיאמע'ן צו טאטן פון מוט און בייזווילקייט, קעגן די, וועלכע האבן אויסגעשלאסען גרישא'ן פון אוניווערסיטעט, און בכלל אונטערדריקן דעם קלאס פון זיין אפשטאם. סיאמע איז נאך דער רעוואלוציע געווארן א קאסמאפאליט. ער האט אויפמערקזאם געלערנט די געשיכטע פון דער רעוואלוציע, און ער איז געווארן א בויער פון זיין פאטערלאנד.

א יונג הארץ איז וואנטוריסטיש, און לכל-הפחות ניי-גיריק. ניט קיין באשטימטע אידייע, בלויז נייגער דערפירט די יוגנט זייער אפט צו מקרב זיין אלץ וואס עס פארמאגט. די רעוואלוציע בכלל, און די קאמוניסטישע פארטיי בפרט, האט אנגעשטעקט דעם יונגן דור מיט מוט און כוח צום שטראם פון דעם אויפגאנג פון'ס נייעם דור און באהילפיק זיין דעם אלטן דור צום ניכערן אונטערגאנג.

סיאמע איז געווען אקטיוו. ער האט זיך געווארפן אין אלע זייטן פון דעם פאליטישן און דעם עקאנאמישן שטראם, און אפט מאל האט אים באנק געטאן די רעוואלוציע אליין, ווארום איז ער געווען נאך צו קליין צו גיין צום פראנט, צום שלאכטפעלד. און איצט זיצט סיאמע אין דעם סאוועטישן אוניווערסיטעט און לערנט. אלץ דאכט זיך איז גוט און פיין, ער האט דאך אזויפיל געטרוימט וועגן וויסן און איצט ווערט דאס אלעס פארווירקלאכט.

אבער מארנע איז די יוגנט. זי קאן ניט רוען, וואס איז ? ווייטער אמאל אומרו און נייגער !

געוועןאיז עס, ווען איבער גאנץ רוסלאנד האט זיך צעשפרייט אן אפאזיציע פון דער קאם-פארטיי, די אפאזיציע האט פארפלייצט ניט נאר דאס גאנצע לאנד, נאר יעדער הארץ און מוח. ווי געווינלאך האט זיך אין דעם נייעם געדאנק, ווי שטענדיק אנגעכאפט די מער אינטעליגענטישע יוגנט, בפרט די סטודענטן.

בחורים און מיידלאך האבן זיך אנגעהויבן פארטראכטן. זיך צוקוקן צו יעדער זאך.

איינער פאדערט דעמאקראטיע אין לאנד. דער צווייטער פריי ווארט אין דער פארטיי. א דריטער שרייט אז די קאפיטאליסטישע לענדער זיינען מער פריי ווי אונזער לאנד. עס האט זיך אנגעהויבען א משונהדיקער קאמף.

ביז דער פירער פון צענט-ראל קאמיטעט האט ארויסגעשיקט א גרופע בונטאוושטשיקעס פון סאוועטן לאנד. דאס האט שוין אריינגעטריבן איניקע אין ווילדן כעס. און איינמאל אויף א פארזאמלונג פון דעם קאמוניסטישן קעמערל אין "וואוז" האט זיך סיאמע אזוי אומשולדיק אין א וויץ, ארייננגעווארפן א ווארט : — דאס סטאלין איז נאר א געווארן א דיקטאטאר ! דאס ווארט האט אויפגעכאפט איינער פון די פני. סיאמא איז פארופן געווארן אין "שקאלני סאוועט" : — סטייטש, וואס הייסט דאס ?

— גארנישט, כ'פרעג בלויז, וואו זיינען אהינגעקומען אונזערע חברים, וועלכע האבן געמאכט אונזער לאנד פריי פון מאנארכיזם און אנדערע אומגליקן !

— פאר אזא פראגע, חבר סיאמא ! . .

— וואס מיינט איר ?

— גארניט. אויף אזא פראגע איז ניט פאראן קיין ענטפער אין אונזערע רייען. דער איינציקער ענטפער וועט זיין דאס, וואס איר וועט זיך מארגן דערוויסן !

אויף מארגן איז סיאמא געווארן אויס רויטער סטודענט .

ער איז געקומען אהיים, זיך פארשלאסן אין זיין צימער און ער האט זיך פארקלערט.

געפאלן איז זיין מוט, געפאלן איז זיין מאכט.

געדוכט האט זיך אים, אז ער שפאנט איצט ארום אין א פינסטערן קעלער פון אלטקייט און שימל. זיין נשמה האט זיך צוגעדריקט און זי האט אנגעהויבן וויטיקן שארף און מארנע. ס'האט זיך אים איצט קיינעם ניט געוואלט זען. אבער פאר זיינע אויגן איז אויסגעוואקסען גרישא'ס געשטאלט און פארשוואונדען.

און איצט איז קיינער ניט געווען וועלכעס זאל אים בארואיקן מיט די אמאליקע ווערטער : — זארגט ניט, אט באלד וועט מען אראפווארפן דעם צאריזם און באפרייען די וועלט פון אומגערעכטיקייט...

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 218
Winnipeg — Manitoba

וויצמאנס דערקלערונג

דר. וויצמאנס דערקלערונג ביי דער זיצונג פונ'ם אקציאנס קאמיטעט, אז דער ציוניזם דארף זיך אפזאגן פונ'ם געדאנק פון א אידן-שטאט אין ארץ-ישראל און שטרעבן צו א אידיש-אראבישער מלוכה, וועט זיכער מאכן א שווערן איינדרוק אין די ברייטע ציוניסטישע קרייזן. די איבערראשונג אבער איז ניט אזוי דער געדאנק אליין, ווי דאס וואס דר. וויצמאן האט נעוואגט ארויסצוזאגן אים אפיציעל אין דער עפנטלאכקייט.

דר. וויצמאן איז אלעמאל געווען דער פארשטייער פון דער מעסיקערער ריכטונג אינ'ם אלגעמיינעם ציוניזם. נאך מיט אייניקע יארן צוריק האט ער אין א רעדע אין ווין אויסגעדריקט זיך, אז ער איז ניט זיכער, אז אין הונדערט יאר ארום וועלן אין ארץ-ישראל זיין אזויפיל אידן, וויפל אין ניו-יארק. דאן האט ער אבער אויסגעדריקט א פריוואטע מיינונג אויף א מער-וויינקער פריוואטן אופן, און זי האט ניט ארויסגערופן קיין טומל, כאטש א סך אנדערע ציוניסטישע פירער, ווי דר. שמריהו לעווין, למשל, זיינען להלוטין ניט געווען איינשטימיק מיט אים און האבן געגלויבט (און גלויבן נאך ווארשיינלאך ביז היינטיקן טאג) אין א סך גרעסערע מעגלאכקייטן פאר'ן ציוניזם.

די ציוניסטישע ארגאניזאציע, וויסנדיק דר. וויצמאנס מעסיקייט, האט אים דאך אויסגעקליבן איין מאל נאכ'ן אנדערן פאר איר פירער. אויב א סך ציוניסטן האבן ניט איינגעשטימט מיט זיין מעסיקער פאליטיק, האבן זיי אבער מסתמא פארשטאנען, אז, אונטער די אומשטענדן, איז אזא פאליטיק די, וואס קאן ברייננגען די בעסטע פראקטישע רעזולטאטן.

דר. וויצמאנ'ס איצטיקע דערקלערונג איז שוין פון אן אפיציעלן כאראקטער, און, ווי עס זעט אויס, איז עס אים געלונגען צו באאיינפלוסן די מערהייט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע מיט זיין שטאנדפונקט.

עס האט זיך זיכער געפאדערט זייער פיל מוט פונ'ם ציוניסטישן פירער, צו קאנען איבעררייסן מיט דער הערצעליאנישער טראדיציע, מיט'ן לאזונג, וואס האט באפליגלט די ציוניסטישע באוועגונג פאר די דריי צענדליק יארן פון איר עקזיסטענץ. ווי דער פאראנטווארטלאכער פירער פון דער באוועגונג האט ער זיך אבער אפנים איבערצייגט, אז דער דאזיקער לאזונג איז איצט א שטערונג צו פראקטישע מעשים און צו פראקטישע דערגרייכונגען, און ער האט באשלאסן אפצולייגן אים אן א זייט.

אימעצער האט זיך געהאט אויסגעדריקט, אז די באלפור דעקלאראציע איז געווען א גלעקל וואס מען בינדט אן אויף א קאץ, צו ווארענען די מייז. די אראבער וואלטן ווארשיינלאך ניט ארויסגעוויזן קיין ווידערשטאנד צו דער אידישער איינוואנדערונג און דער אידישער בוי-ארבעט אין ארץ-ישראל, ווען זיי ווערן ניט געווארנט דורך דער באלפור דעקלאראציע.

דאס אמת'ע גלעקל איז דא אבער געווען דער ציוניסטישער לאזונג פון א אידישער מלוכה, און דר. וויצמאן האט קאנטיק באשלאסן צו באפרייען די ציוניסטישע באוועגונג פון דעם דאזיקן גלעקל . . .

פאר וויצמאנען איז געווארן קלאר, אז די אראבישע קעגנערשאפט צום ציוניזם קאן מער ניט באטראכט ווערן מיט ביטול. דאס איז זייער א וויכטיקער פאקטאר, אויב ניט אזוי פאר זיך אליין, איז עס דערמיט, וואס זי גיט אן אויסרייד דער מאנדאטן מאכט צו באפרייען זיך פון אירע פליכטן צו דעם אידישן צד. און דערפאר איז ער איצט ארויסגעקומען מיט'ן נייעם לאזונג פון פרידלאכער מיטארבעטערשאפט מיט די אראבער. מיר שטעלן זיך פאר, אז ער האט דעם באשלוס אנגענומען נאך א סך ערנסטע שמועסן מיט די פארשטייער פון דער בריטישער רעגירונג און נאכדעם ווי די לעצטע האבן אים געמאכט קלאר, אז די בריטישע רעגירונג קאן דאן נאר העלפען די ציוניסטן, ווען זיי אליין זאלן זיך אפזאגן פון די עקסטרעמע לאזונגען, וואס רעגן אויף און שרעקן די אראבער.

דר. וויצמאנס דערקלערונג מיינט נאטירלאך ניט, אז יעדער ציוניסט באזונדער וועט זיך מוזן אפזאגן פון די ברייטערע ציוניסטישע אספיראציעס. דאס מיינט בלויז, אז דער ציוניסטישער פירער האט אנערקענט די פראקטישע ארבעט וויכטיקער ווי די לאזונגען, און באלד ווי די עצמע שטערן אין דער ארבעט, דארפן זיי איצט אפגעלייגט ווערן אן א זייט. יעדער ציוניסט פאר זיך וועט אבער קאנען ווייטער האפן אויף א גינסטיקערער צייט, ווען די לאזונגען וועלן קאנען געפינען אן ארט אינ'ם לעבן.

דער לאזונג פון א אידן-שטאט האט זיכער געררייצט די פאנטאזיע פון די אידישע מאסן און האט שטארק געווירקט אויף דער פארשפרייטונג פונ'ם ציוניזם. פאר די לעצטע יארן, אין פנים פון די גוואלדיקע שטערונגען מיט וועלכע די ארבעט האט זיך באגעגנט, האבן די ציוניסטישע מאסן צוגעוווינט זיך צו געדולד און אויסדויער. זיי אינטערעסירט איצט מער דער לעבעדיקער אידישער ישוב וואס איז געשאפן געווארן אין ארץ-ישראל, און זיין וואוקס און אנטוויקלונג, ווי די לאזונגען פאר'ן באחרית הימים.

לייבאר דעי

"לייבאר דעי", דער יום טוב וואס ווערט געפייערט אין קאנאדע און אין די פאראייניקטע שטאטן היינט, חי יעדן יאר דעם ערשטן מאנטאג אין סעפטעמבער, איז דער יום-טוב פון דער פראפעסיאנעל ארגאניזירטער ארבעטערשאפט, פון די טרייד יוניאנס.

דער יום טוב איז אנדערש פון דער פייערונג פון ערשטן מאי, וואס איז א פאליטישער יום-טוב, געפייערט פון די סאציאליסטישע ארבעטער פארטייען. און בעת דער ערשטער מאי ווערט אפיציעל ניט אנערקענט אין קיין לאנד, אויסער דעם סאוועטן פארבאנד, איז "לייבאר דעי" אן אפיציעל אנערקענטער יום טוב אין די פאראייניקטע שטאטן און קאנאדע.

די ביידע לענדער צייכענען זיך אויס דערמיט פון די אייראפייאישע לענדער, וואס אין זיי איז קיין פאליטישע ארבעטער באוועגונגען פאקטיש ניטא. די איינציקע ארגאניזאציעס וואס די ארבעטער האבן דא זיינען עקאנאמישע, און אויך אין זיי איז פאראייניקט בלויז א קליינער פראצענט פון דער ארבעטערשאפט. עס איז דערפאר קיין וואונדער ניט, וואס אט דער יום טוב פון די ארגאניזירטע ארבעטער, וועלכע זיינען פאליטיש כשר, ווערן גערן אנערקענט פון די רעגירונגען ווי אן אפיציעלער יום-טוב.

די ארגאניזירטע ארבעטער אין צפון אמעריקע זיינען די פריווילעגירטע ארבעטער. — די וואס האבן די בעסטע ארבעט פאזיציעס און קריגן אמבעסטן באצאלט. זיי אינטערעסירן זיך וויניק מיט'ן וואוילזיין פון די גרויסע ארבעטער מאסן פון די ניט-ארגאניזירטע פאכן, און יעדע יוניאן קעמפט בלויז פאר בעסערע באדינגונגען פאר אירע מיטגלידער.

אבער דאך באשיצן אט די יוניאנס די עקאנאמישע אינטערעסן פון מיליאנען ארבעטער, און דערמיט אליין בארעכטיקן זיי זייער עקזיסטענץ. זיי פארהיטן זייערע אייגענע מיטגלידער פון צו גרויסער עקספלואטאציע, און א דאנק די וויכטיקע, וויטאלע ארבעטס פאזיציעס וואס זיי פארנעמען אין דער נאציאנאלער ווירטשאפט, שפילן זיי א באדייטנדיקע ראל אינ'ם לעבן פונ'ם לאנד, — א ראל, וואס זיי וועלן אפשר מיט דער צייט אויסנוצן פאר'ן וואוילזיין פון אלע ארבעטער.

אויף פרעמדע וועגן

א שפאנענדער ראמאן פון די ליידן און קאמף פון דעם אידישן וואנדערער

פון דר. ל. ב--ן

(פארטזעצונג)

— הא׳ איך האב אייך ניט דערקאנט, פאני דאקטאר . . . א גוטן אוונט אייך !

— גוטן אוונט, גוטן אוונט, מר. גינזבורג ! — האט דאקטאר רייכמאן זיך אפגערופן מיט א פריינטלאכן שמייכל.

— זיצט, שוועה ! — האט דאקטאר עפשטיין אים אנגעוויזן אויף א שטול.

— אפשר שטער איך אייך ? — האט ר׳ זלמן געפרעגט.

— ניין, שוועה, ניין ! זעצט זיך !...

ר׳ זלמן האט זיך געזעצט און ער האט א זיפץ געטאן.

— וואס זיפצט איר, מר. גינזבורג ?

— האט דאקטאר רייכמאן זיך געווענדעט צו אים מיט א פריינטלאכן שמייכל.

ר׳ זלמן האט ווידער א זיפץ געטאן און ער האט געענטפערט :

— אוי, פאני דאקטאר, פרעגט נאַ־ניט ! . . .

— וואס מאכט מאשא ? — האט דאקטאר עפשטיין פלוצלונג א פרעג געטאן.

— וואס זאל זי מאכן ? — האט ר׳ זלמן געענטפערט און ער האט א מאך געטאן מיט א האנט.

— איר קאנט ריידן פאר דאקטאר רייכמאנ׳ען אויך׳ ער איז אן אייגענער מענש — האט דאקטאר עפשטיין געזאגט.

— וואס איז דא וואס צו ריידן ? — און וואס איז די פעולה אז מען רעט ? אי־אי־אי ! . . .

— זי וויל נאך אלץ ניט גיין אהיים ? — האט דאקטאר עפשטיין געפרעגט אנגעבלאזן.

— ווער ווייסט, וואס זי וויל ? זיצט און וויינט, און קרעכצט, און א צרה האט איר געקראגן . . . אי־נו. רבונו של עולם ! . . .

— זי איז משוגע׳ א קרענק ! — האט דאקטאר עפשטיין א מורמל געטאן און ער האט ווידער גענומען גיין אויפגע־רעגט איבער׳ן צימער הין און צוריק.

— האסטו געהערט אויף דיין לעב: אזא אקציע ? — האט ר׳ זלמן א דריק געטאן מיט די אקסלען — עס איז א נייס אז א מאן און ווייב צעווערטלען זיך ? . . . איז מען ברוגז א טאג, צוויי, נאכדעם איז ווידער שלום !

אי־נו, אמעריקע, א וועלט אביסלי מענשן אז קיין איד זאל זיי ניט קאנען ! . . .

— ווי איך זע, מר. גינזבורג, זייט איר מיט אמעריקע ניט צופרידן — האט דאקטאר רייכמאן זיך אפגערופן.

— צופרידן ? — האט ר׳ זלמן אויס־געשריען מיט ווייטאג אין קול — ווי קאן מען זיין צופרידן מיט אזא גיהנום ! אי׳ דאקטאר ניט גוט, פע, מיאוס ! . . . אין דער היים בין איך געווען א איד א באלעבאס, מענשן האבן מיך געקאנט, צו אין בית המדרש, צו אין גאס, להבדיל. קיין אומכבוד האב איך דארט פון קיי־נעם און אין ערגעץ ניט געהאט . . . דא אבער׳ וואו ? ווען ? וואס ? . . . וואס פאר א צרה האב איך און ווער קאן מיך? אוים באלעבאס, א פעדלער געווארן ! . .

ווארט, ביז לאנדסלייט וועלן ביי דיר קויפן א פערטל טיי, צי א פונט קאפע ! אבער דאס וואלט מיך שוין אזוי ניט געארט — האט ער זיך א כאפ געטאן — ווען איך וואלט ניט געווען אוים טאטע ביי מיינע קינדער און זיי וואלטן ניט געווארן אוים אידן ! . . .

— וואס הייסט ? מיינע אינגלאך הערן טאטע ? — האט דאקטאר רייכמאן זיך אפגערופן.

— וואס הייסט ? מיינגלאך הערן מיך, ווי די קאץ. זאג איך זיי עפעס, לא־כען זיי מיך אויס. דער עלטערער מיינער האט די תפילין פארווארפן, לויפט ארום מיט אזוינע ווי ער אויף די "פייטס", אין די טעאטערס, אין די טאנץ זאלן און וויל ניט ריידן קיין אידיש ווארט . . . אין דער היים האט ער געציטערט פאר מיין דוך׳ דא אבער איז ער א פארדינער גע־ווארן, דארף ער זיין טאטן אויף כפרות, האט ער אויפגעהערט צו האבן דרך ארץ פאר מיר און טוט וואס ער וויל . . .

דער קלענערער, צוועלף יאר אלט, האב איך אויך ניט קיין נחת׳ וויל אויך ניט דאווענען, וויל אויך ניט ריידן א אידיש ווארט. און וועגן מיין אסתר׳ן איז דאך שוין ניטא וואס צו ריידן ! . . .

ער האט ארונטערגעלאזט דעם קאפ און ער האט ארויסגעקרעכצט :

— אלעם דא געשטארבן, אלעם : גאט, אידישקייט׳ טאטע מאמע, לייטישקייט, יושר, אלעם ! . .

דאקטאר עפשטיין איז געווארן אומ־געדולדיק און ער האט זיך אפגערופן :

— מילא, שוועה, וואס האט איר זיך איצט דערמאנט . . .

און א קער טוענדיק זיך צו דאקטאר רייכמאנ׳ען, האט ער צוגעלייגט :

— דאקטאר, ווילט איר אריבערגיין צו מאשא׳ן ? . . .

— יא׳ איך וועל גיין — האט דאק־טאר רייכמאן געענטפערט און ער האט זיך אויפגעהויבן פון ארט.

ר׳ זלמן האט זיך א כאפ געטאן.

— איר ווילט גיין מכוח דעם דאזיקן ענין ? . . .

— יא, מר. גינזבורג . . .

— גייט טאקע, — האט ר׳ זלמן אויס־געשריען מיט התפעלות — אפשר וועט איר מיט איר עפעס מאכן ? . . . אפשר וועט איר קאנען די דאזיקע נארישקייט ארויסשלאגן פון איר קאפ ? איך קאן ניט צוקוקן איר צער ! און פאר וואס ? גוואלד, רבונו של עולם, פאר וואס ? . . און נאך א געבילדעטע׳ א דאקטאר׳ס א ווייב, שומר ישראל ! . . .

ער האט זיך אויפגעהויבן פון ארט.

— קומט, דאקטאר, איך גיי אויך מיט אייך ! . . .

ר׳ זלמן האט געוואוינט אויף א פינפטן שטאק אויף מאנראו סטריט.

עס איז שוין געווען ארום ניין ביי־נאכט, ווען דאקטאר רייכמאן מיט ר׳ זלמנ׳ען זיינען אהין אנגעקומען.

מאשא האט זיך דאן געפונען אין פראנט צימער אליין, א בלייכע, און אר־מעטיקע און זי האט אריינגעקוקט אין א בוך.

ווען זי האט דערזען דאקטאר רייכ־מאנ׳ען, איז זי צעמישט געווארן און זי האט זיך אויפגעהויבן פון איר ארט.

דאקטאר רייכמאן האט איר פריינט־לאך די האנט געדריקט און ער האט בא־מערקט מיט א שמייכל :

— ניט דערווארטעט מיך, הא ?

— ווירקלאך — האט זי ארויסגעמור־מעלט נאך אלץ צעמישט — זיצט . . . זעצט זיך, דאקטאר ! . . .

— וועט איר ביי אונז טיי טרינקען?

— האט ר׳ זלמן געפרעגט.

— טיי ? געווים ! — האט דאקטאר רייכמאן געענטפערט פריי און פריילאך׳ זעצנדיק זיך אויף א שטול ניט ווייט פונ׳ם טיש.

— איך וועל זאגן, מען זאל דער־לאנגען ! — האט ר׳ זלמן זיך אפגערופן און ער איז ארוים פון דעם פראנט צימער. געבליבן אליין מיט דאקטאר רייכמאנ׳ען, האט זיך מאשא צו אים גע־ווענדעט :

— ווי קומט איר עפעס אהער, דאק־טאר ?

— טרעפט ! — האט ער זיך צע־לאכט.

זי האט אראפגעלאזט די אויגן און זי האט ארויסגעשעפטשעט :

—ער האט אייך געשיקט ?

— ניט ער, נאר אייער מאן — האט דאקטאר רייכמאן זיך ווידער צעלאכט.

— וואס וויל ער ווידער ? — האט זי ארויסגערעדט אנגעבלאזן.

— ער וויל צוריק זיין ווייב אהיים.

— און וואס פעלט יענער ? . . .

— ער פארשפרעכט׳ אז מיט יענער וועט ער זיך מער ניט זעען.

— און איר גלויבט אים ?

— איך גלויב אים און איך ווייס, אז יענע פון איר זייט וועט אים אויך ניט וועלן זעען.

— ווארום ?

— ווייל ער האט ארויסגעטריבן איר פאטער פון זיין הויז, און ווידער, ווייל יענע איז אן אנשטענדיקעס און איידעלעס קינד ! . . .

— א נאר ! — האט מאשא אונטער־געכאפט מיט כעס — א קאלב ! . . .

ר׳ זלמן איז אריינגעקומען מיט צוויי גלעזער טיי און ער האט זיי אוועקגע־שטעלט אויפ׳ן טיש.

— טאטע — האט זיך מאשא צו אים געווענדעט מיט געבעט אין קול — האב קיין פאראיבל ניט . . . . איך דארף עפעס ריידן מיט׳ן דאקטאר . . .

— נו, נו׳ אדרבה ! — האט ער זיך א כאפ געטאן, א מאך טוענדיק צו איר מיט ביידע הענט : — רייך ! אבי ניט קיין נארישקייטן, אבי עס זאל עפעס ארויסקומען ! . . . אי, נארי, נאר ! — האט ער צוגעלייגט און, שאקלענדיק מיט׳ן קאפ, איז ער ווידער ארוים פון פראנט צימער.

פארבליבן ווידער אליין, האבן מאשא און דאקטאר רייכמאן א ווײַלע געשוויגן׳ זי האט געקוקט א ווײַלע פארטראכט פאר זיך און ער אויף איר.

— איך בין צופרידן דאקטאר, וואס איר האט זיך אריינגעמישט — האט זי דאן ארויסגערעדט : — אפשר וועט ער זיך איצט שעמען ! . . .

— ער פארשפרעכט אז . . .

—איר קאנט דאך אים, דאקטאר !

— האט זי אים ניט געלאזט אויסריידן

— ווען ער דערזעט א פרוי.

— ער איז ניט דער איינציקער, מא־דאם עפשטיין — האט דאקטאר רייכ־מאן א לאך געטאן — אויף דער דאזי־קער שוואכקייט ליידן א סך פארהייראַ־טע מענער, ברוך השם !

— און איך קאן ניט לעבן מיט א מאן וואס האט אזא שוואכקייט ! — האט זי אויסגעשריען׳ און דער פנים האט זיך ביי איר ווידער צעפלאמט : — גענוג, מער וויל איך פון אים ניט ליידן ! . . . איך פארלאנג פון אים, ער זאל זיין אזוי טריי צו מיר, ווי איך בין צו אים ! . . .

— א גערעכטער פארלאנג, איך לייקן ניט ! — האט דאקטאר רייכמאן א שמייכל געטאן — נאר . . .

— גט׳ן זיך אין דעם נאמען פון דעם דאזיקן פארלאנג וועט איר מיט אים פונ־דערסטווענגן ניט . . .

— איך ווייס ניט ! . . .

— און איך ווייס אז ניט ! — האט ער א לאך געטאן.

— ווען איר וואלט וויסן וויפיל איך האב פון דעם געליטן׳ וואלט איר עס ניט געזאגט דאקטאר ! — האט זי זיך אפגערופן, און אירע אויגן זיינען פאר־לאפן מיט טרערן.

— ווילט איר מיך פאלגן, מאדאם עפשטיין ? — האט ער פלוצלונג אומ־געביטן זיין טאן אויף אן ערנסטן — ווערט שלום מיט אייער מאן . . . פריי־ער אדער שפעטער וועט איר זיך דאך איבערבעטן, הייגט צו וואס זיך מוטשען אומזיסט ? גלויבט מיר ,אז אייער מאן האט חרטה און ליידעט אויך גענוג ! . .

זי האט שטיל גענומען וויינען.

— אך, דאקטאר, ווען איך וואלט גע־וואוסט אז האט טאקע חרטה — האט זי געוויינט — ער האט מיך אזוי בא־ליידיקט . . .

— איך פארזיכער אייך, אז ער האט חרטה, מאדאם עפשטיין . . .

— ווי קאנט איר עס וויסן ?

— זיין פנים זאגט עס מיר . . .

— זיין פנים ?

זי האט אויפגעהערט צו וויינען און איינעסנדיק זיך אין אים מיט די אויגן, האט זי צוגעלייגט :

— איז ער היינט אויך אזוי בלייך ?

— זייער בלייך . . .

—און איר דיינקט אז פון דעם וויל ער ליידעט, וואס איך בין אוועק ?

— זיכער ! . . .

— יא ? . . .

— איך בין איבערצייגט אין דעם !

— הא טער געענטפערט.

(פארטזעצונג קומט)

"4 אויגער נ. מ. שטעל איך אפ"

— האט געזאגט איין דאקטאר וואס מיר ווייסן — "און איך נעם זיך צייט פאר א קאפע טיי". "צופרידן צו בא־קומען דאס נאך א מידן טאג. יעדער פריינט אדער פאציענט וואס געפינט זיך מיט מיר צו יענער צייט, קריגט אויך איינס. דאס איז א ווערטפולער עדרפרישער — פון וואס איך האב הנאה פאר יארן לאנג".

רעד ראז טיי
איז "גוטער טיי"

צוויי קוואליטעטן — גרין לייבל און ארענדזש פיקאו

מיס לידא
אמאנסקי
(מרס. דייוויד סלייטער)

וועט ווידער דערעפענען איר סטודיא

דעם 2 סעפטעמבער

אין

סוויט 38 רעדוואוד אפטס.

סטודיא טעלעפאן 53 179

רעז. טעלעפאן 28 583

Doctors' Directory — דאקטוירים

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
53 578	51 250	דר. ס. דזש. בערמאק, 834 מיין סטריט אפיס שטונדן פון 2—4 און 7—8 DR. J. C. BERMACK
54 107	54 107	דר. דזש. ברענער, 367 סעלקירק עוועניו אפיס שטונדן: 3—5, 7.30—8.30 DR. H. D. ISAACS & DR. J. BRENER
26 947	53 422	דר. א. גוטמאן, 5—304 עוועניו בלאק 265 פארטעדזש עוועניו אפיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אפאינטמענטס DR. A. GUTTMAN
22 717	54 429	דר. ס. דזשאוויש, 404 באיד בלדג. שטונדן. 11—12 און 3—6 און ביי אפאינטמענטס DR. SIMON JAUVOISH
26 600	28 153	דר. וו. הערשפילד, 576 מיין סט. קאר. אלעקסאנדער עוו. אפיס שטונדן 11—1, 2—5 און 7—9 DR. H. HERSHFIELD
52 744	51 772	דר. ב. א. וויקטאר, קאר. סעלקירק און סאלטער (איבער דער באנק) אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. B. A. VICTOR
53 720	52 278	דר. א. מאיס, סט. דזשאנס בלאק, פריטשארד און מיין אפיס שטונדן פון 2—4.30 און 7—9 DR. A. MOYSE
	52 376	דר. דזשא. בי. מעקטעוויש, שטונדן 2—5 און 7—9 פרויען און קינדער קראנקהייטן 500 קאלערדזש עווע., רעז. 504 קאלערדזש עווע. DR. GEO. B. McTAVISH
53 181	53 181	דר. י. פערלמאן, 291 בעראוס עווע., קאר. טשארלס אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. I. PEARLMAN
54 866	51 968	דר. ס. קאברינסקי, סוויט 2 קראמב בלאק (מיין און דאפערין עווע.) אפיס שטונדן פון 3—5 און 6.30—8 DR. S. KOBRINSKY
24 480	49 763	דר. מעקס ריידי (עקס רעי) 283 פארטעדזש, קאר. סמיט (100 טאראנטא דזשענ. טראסט בלדג.), לעבן איטאנס שטונדן: פון 2—6 אוונט און ביי אפאינטמענטס DR. MAX RADY
53 915	52 614	דר. סעם ראדין, ראיאל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אפיס שטונדן פון 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN
88 916	59 473	דר. א. ל. שובין, אפיס שטונדן 11—12 און 2—6 אפיס: בענק אף קאמערס בלדג., מיין און אלעקסאנדער רעזידענס : 375 מעקריי עווע. DR. A. L. SHUBIN
		אויגן, אויערן, נאז און האלז
28 281	51 848	דר. י. ה. בעקמאן, 800 באיד בילדינג DR. J. H. BECKMAN
24 465	51 359	דר. ד. מ. דזשענאף, 2-830 סאמערסעט בלאק DR. D. M. GENOFF
		קינדער קראנקהייטן
88 013	53 320	דר. ה. מעדאווי 904 באיד בלדג. 3—5; 332 מאניטאבא עוו. 11—12 DR. H. MEDOVY

Dentists Directory — דענטיסטען

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	דר. י. בן עזרא, ב.א. 962½ מיין סט. קאר. סעלקירק DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		דר. מ. א. ברעגמאן, סוויט 1 סט. דזשאנס בלק., 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN
86 115		דר. ס. אי. גרינבערג, 414 באיד בילדינג. DR. S. E. GREENBERG.
52 744	39 829	דר. א. גארדנער, 409 סעלקירק עווע., קאר. סאלטער. (איבער דער ראיאל באנק) DR. A. GARDNER
56 056		דר. ס. טשורטשיל, סוויט 1, טריק בלאק, 972 מיין סטריט. DR S. H CHURCHILL

היימאן און העסטרין
באריסטערס, סאליסיטארס און א. וו.
216 — מעקענטייר בלאק — 216
טעלעפאן 21 627
מר. העסטרינס וואוינונג:
306 סט. דזשאנס עווע. טעל. 53 133

שינביין, מאראזניק און ראבלין
Shinbane, Morosnick & Roblin
Barristers, Solicitors and Notaries
באריסטערס, סאליסיטארס, נאטאריוס
Office: 207-8 Confederation Life Bldg.
457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאן 6—21 345

טשערניאק, קאפשטיין און ספיוואק
Barristers, Solicitors, Etc.
460 מיין סטריט
טעלעפאן 24 591 און 24 666

א. ע. קאנטאר
אדוואקאט און נאטארי
A. E. CANTOR
אפיס: 210 נאטער דיים עוועניו
טעלעפאן 89 223
רעזידענס:
103 בענערמאן עווע, טעל. 51 353

ה. שולמאן
אדוואקאט און נאטארי
געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט
אפיס: 592 מיין סטריט
H. SCHULMAN, B.A., LL.B.
לאו אפיס
Ste. 11, 592 MAIN STREET
צווישן לאגאן און אלעקסאנדער
טעלעפאן 88 462

דייווידסאן און ראטנער
Davidson & Ratner
באריסטערס, סאליסיטארס און א. וו.
Barristers, Solicitors, etc.
Office: 406-7 Avenue Bldg. Ph. 26 080
265 Portage Ave. Winnipeg

רעדזשיינע רעדזשיינע

דאס מאל האב איך ניט־קיין־פריילא־כעס צו באריכטן. איינער, אונזערער אן אלטער תושב, מר. מאלטינסקי׳ נאך פאר־העלטנסמעסיק א גאר יונגער׳ נאך פאר די די 50קער, איז פון אונז אוועק אין דער אייביקער רו. געווען א פלייסיקער מאן, און פארשטאנען ווי אזוי אויפצופאסן אין לעבן, זיך איינארדענען עקאנאמיש, און מ׳קאן זאגן אז ער האט שוין געמאכט א פיין לעבן. ער איז עס געווען איינער פון די וואס האבן פארגעלייגט צו בויען דעם מארקעט, וואס אין יענע צייטן איז דער מארקעט געווען דער ערשטער. יעצט האבן מיר שוין, גאט צו דאנקען, 3 מארקעטס. אמאל׳ איידער די מארקעטס זיינען אויפ־געבויט געווארן ,האבן אונזערע אידן, ווי באוואוסט, געהאנדלט אין אפענע בודקעס אדער שטאלן. די "ריטייל מערטשאנט אסס׳ן" פון רעדזשיינע האט זיך געבונ־טעוועט קעגן אונזערע אידן, ווייל דאס איז ניט קיין "פייר קאמפעטישאן", ווייל רענט האט זיי דאן געקאסט ווייניק און מ׳האט פארקויפט פיל ביליקער. האט די אסס׳ן ניט געוואלט ליידן וואס דער עולם גייט צום מארקעט פליים קויפן וואו עס איז אזויפיל ביליקער און דאס האט גע־מאכט צו דיינקען מר. מאלטינסקין מיט מר. שארף און ישראל פינקלשטיין אויפ־צובויען דעם מארקעט.

ווי די לייט באהויפטן איז ער ניט גע־ווען קיין שלעכטער מענש. ער איז געווען א גוטער מיטגליד אין בודזשעט, איז גע־ווען א פיינער פאמיליען מאן. ער לאזט איבער זייער א פיינע פאמיליע : א אינגל פון 19 יאר, וועלכער ארבעט אלס קלערק ביי דער סי. פי. אר., און א מיידל פון 17 יאר׳ זייער א פיאניקע און געלערנטע. זי איז די סעקרעטארן פון די יאנג דזשודי־ענס אין רעדזשיינע. און נאך צוויי קלע־נערע קינדער. ער האט געהאט זייער א גרויסע לויה ביי וועלכער כמעט אלע אידן פון שטאט זיינען געווען אים צו באגלייטן צו זיין אייביקער רו. רעוו. קאליף האט געמאכט א פיינעם הספד.

* * *

א ברית איז געווען ביי מר. און מרס. ה. היימאן, 1508 וויקטאריא. דאס איז פארגעקומען אין רעדזשיינער האספיטאל דורכגעפירט פון רעוו. קאליף אונטער דער אויפזיכט פון דר. קראמינסקי. די מוטער און דאס קינד פילן זיך פיין.

* * *

מר. און מרס. מ. בלומפילד האבן זיך צוריקגעקערט פון א רייזע וואס זיי האבן געמאכט קיין וויניפעג און מינעאפאליס.

* * *

מר. און מרס. ל. ראזנבערג זיינען צוריק געקומען פון זייער וואקאציע וואס זיי הא־בן געהאט אין בענף.

* * *

מרס. ס. שווארץ איז אפגעפארן אויף א באזוך קיין וויניפעג צו איר זון טשאס. שווארץ און צו אנדערע פריינט.

* * *

מר. פעלער איז געווען אויף באזוך אין קאלגארי ביי זיין טאכטער. מר. פעלער האט געעפנט א דריי־גודס סטאר אין ווי־ניפעג.

* * *

מר. פרענדלי פון אטאווא, איז יעצט אויף א באזוך ביי מר. פעלער.

מיס דינע פעלער איז אפגעפארן צו אי־רע ברידער סעמועל און מארים פעלער.

מר. און מרס. ראבינס, וועלכע זיינען דא געווען תושבים פאר א לייגגערער צייט פארלאזן אונז יעצט נאך איסט ענד, סאסק. מר. ראבינס איז אויך איינער פון די בעסטע מיטגלידער פון "אידישן קול־טור צענטער" און איז אין אלגעמיין פון די בעסטע אידן וואס מיר פארמאגן דא אין רעדזשיינע, וואס העלפט ארוים אלע אינסטיטוציעס. א שאד וואס מיר פארלירן אזא גוטן און פיינעם מענשן. מיר ווינשן אים גליק אין זיין נייעם פלאץ.

* * *

די היברו ליידים אייד בענעוואלענט סאסייטי האט געהאט א "סילווער טי" ביי מרס. רעוו. קאליף אין הויז, זונטאג דעם 17טן אוגוסט. אלע זיינען געווען איינגעלאדן צו דער "טי".

רעדזשיינע
פאר רעדזשיינע און אומגעגנט
באזוכט
שיינס נייעם רעסטאראן
די בעסטע היימישע כשר׳ע מאלצייטן צו יעדער צייט. איר קאנט קריגן היימישע מאכלים און רומס צו יעדער צייט. מאכט שיינס פאר אייער היים. מיר ספעציאלי־זירן זיך אין באנקעטן, פארטים און אלערליי אנדערע שמחות
Shein's Restaurant
1817 Halifax St. Phone 5738
REGINA

איר וועט זיין צופרידן מיט די שניי ווייסע געוואשענע וועש וואס מיר מאר כען. פליז רופט אונז אפ.
INDEPENDENT LAUNDRY LTD.
2075 Broad St., Regina
E. L. SLADE, Mgr.
Phones 7055 & 4422.

איר זייט וועלקאמען צו ריידזשיינעס היים ענלאכן האטעל
די קיטשענער
אנגענעם און ריין
אייראפייאישער פלאן, מעסיקע פרייזן
פריוואטער גאראדזש
סעמפל רום
H. J. LUSH, Mgr.

אויב איר ווילט האבן אייערע קליידער גוט גערייניקט
מיט
פינקטלאכער און העפלאכער באדינונג
פרובירט די
French Dry Cleaners and Dyers
Phone 8073 1858 Broad St.
REGINA, SASK.

ווען אין רעדזשיינע
טראוועלט ביי
ראים טעקסי
העפלאכע דרייווערס
גוטע קארס
בעסטע פרייזן
פרעגט פאר א קאר אליין צו טרייבן
ROYS TAXI
Phones: 22020—5555

פורניטשור מואווינג און סטארעדזש
פול קאר דיסטריבוטארן
קארטעדזש איידזשענסים, סי. פי. און סי. ען. אייזנבאנען
קוילן הענדלער
טעלעפאן 93 041
REGINA CARTAGE & STORAGE LIMITED

רעדזשיינע — אויפמערקזאם — רעדזשיינע
י. בערעזנער
איז דער קארעספאנדענט און פארטרעטער פאר "דאס אידישע ווארט" אין אייער שטאט און אומגעגנט
מיר בעטן אלע סעקרעטארן פון רעדזשיינער ארגאניזאציעס צו איבערגעבן די נייעס און באריכטן פון זייערע ארגאניזאציעס צו מר. י. בערעזנער, 103 ניו ארמאור בלאק, וועלכער איז אויך באפולמעכטיקט אנצונעמען סובסקריפשאנס פאר "דאס אידישע ווארט". שרייבט אדער טעלעפאנירט
5365

נייעס פון וואנקאווער

דעם 22טן אוגוסט האט דער מאנטע־פיאר קאנקארדיא קלוב אפגעהאלטן א לאנטשעאן אין האטעל וואנקאווער׳ לכבוד א. א. היפס, מ. פ., פארטרעטער פון נארט וויניפעג.

מר. היפס האט גערעדט וועגן דער פרא־גע פון ארבעטסלאזיקייט וואס האט איצט אנגענומען אן אינטערנאציאנאלן כאראק־טער.

מר. א. ברייטמאן איז געווען פארזיצער פון אוונט.

* * *

דער ארב. רינג ברענטש 609 האט דער־וויילט אלס זייער דעלעגאט מר. ב. קאפ־לאן 1967 וו., 5טע עווע., צו דער יערלא־כער קאנפערענץ פון דעם נארטוועסטערן דיסטריקט ארגאניזאציאנס קאמיטעט, וואס איז אפגעהאלטן געווארן אין פארט־לאנד ארע., דעם 31טן אוגוסט און 1טן סעפטעמבער.

* * *

פלענער פאר דער צווייטער יערלאכער פייערונג פון דער דערעפענונג פון דעם קאמיוניטי סענטער גייען אן דערפאלגרייך אונטער דער פירערשאפט פון מרס. ווי־ליאם זימערמאן, ארויסגעהאלפן פון איר קאמיטעט.

מרס. זימערמאן׳ די פרוי פון דעם פרע־זידענט פון דער "בארד אף גאווערנארס" פון דעם צענטער האט שטענדיק גענומען אן אקטיוון אנטייל אין לאקאלע פרויען ארגאניזאציעס, און אירע אנשטריינגונגען דורכצופירן די אונטערנעמונג דעם 6טן סעפטעמבער, ווערט פון אלעמען הויך־גע־שעצט.

* * *

מיס אסתר וואטערמאן איז באשטימט געווארן צו דעם פובליסיטי דעפארטמענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

מיס וואטערמאן וועלכע האט געהאלטן דעם אמט אלס "סאשל עדיטאר" פון די "סענטער ניוז", האט שטענדיק גענומען אן אקטיוון אנטייל אין דער פובליקאציע פון יענער צייטונג. זי האט איבער א יאר צייט מיט געארבעט אין דער "וואנקאווער דיילי פראווינס".

מיס וואטערמאן איז א סטודענטן פונ׳ם בריטיש קאלומביא אוניווערסיטעט, אבער א גראדואירטע פון אלבערטא אוניווער־סיטעט. זי איז די טאכטער פון מר. און מרס. פ. וואטערמאן. מיטוואך איז זי אפ־געפארן קיין מאנטרעאל׳ אויף איר וועג וועט זי פארברייננען איניקע טעג מיט אירע עלטערן אין קאלגארי

* * *

דער קאונסיל פון אידישע פרויען האט אפגעהאלטן א לאנטשעאן אין דער היים פון מרס. מ. מ. גראסמאן. די "האסטע־סעס" זיינען געווען : מרס. ס. ב. הערים, מרס. מ. ה. בראטמאן, מרס ס. טשעס, מרס. ת. דזש. עלען, מרס. א. א. קאטש, מרס די פירלעס, מרס. מ. גראסמאן.

* * *

ביי א פארזאמלונג פון דערציאונגס קא־מיטעט פון תלמוד תורה איז באשטימט געווארן דורכצופירן א קאמפיין פאר נייע תלמידים.

מרס. קאטשי וועט ארויסהעלפן אין דעם דאזיקן קאמפיין וואס באצוועקט צו באזוכן די אידישע היימען וואו עס געפי־נען זיך קינדער אין שול עלטער. עס ווערט דערווארטעט א דערפאלגרייכער קאמפיין.

* * *

דער קאמיוניטי סענטער איז איינגאנצן דעקארירט געווארן פאר׳ן נייעם סעזאן וואס פאנגט זיך אן היינטיקן מאנאט.

* * *

די ליידים אקזילערי פון שערי צדק תלמוד תורה האט דורכגעפירט א פיקניק אין מייפל גראוו פארק, פארשיידענע גיימס און ספארטס זיינען דורכגעפירט געווארן. די פראגראם איז געווען אינטערעסאנט און אמוזירנד פאר אלע פיקניקערס.

נייעס פון מעדעסין-העט

פון אסתר פלאטקין

די אידישע קהלה פון מעדיסין העט האט ענדלאך׳ נאך א לאנגן חלום צו האבן אן אייגענע שול, איז די וואך פארווירק־לאכט געווארן. צופעליק האט מר. א. פא־לאנסקי אויסגעזוכט זייער א שיינע צי־גלנע געביידע אין א שיינער גאס. עס קומט א יישר כח אונזער קליינער אידי־שער געמיינדע פאר איר אויסערגעוויינ־לאכער אנשטריינגונג צו דערגרייכן דעם צוועק. אויך קומט א יישר כח דעם "ליי־דיים אייד" פאר זייער מי און שווערער ארבעט אין שאפן און ביישטייערן $400 אלס דעם ערשטן אפצאל אויף דער געביי־דע און מיר האפן אז די קומענדיקע ימים־טובים וועלן מיר דאווענען אין אונזער איי־גענער שול.

* * *

מרס. פ. בראדי און זון האבן זיך לעצ־טע וואך צוריקגעקערט פון א באזוך ביי אירע עלטערן אין סאוטי, סאסק.

* * *

מרס. מ. ראבינאוויטש און זון מענדל, האבן זיך לעצטן זונטאג צוריקגעקערט פון א רייזע אין לאס אנדזשעלעס וואו זיי האבן באזוכט איר מוטער און שוועסטער. צוריקוועגס האבן זיי זיך אפגעשטעלט אין סאן־פראנציסקא, סעאטל און וואנקאווער. מרס. ראבינאוויטש איז געווען אויף איר רייזע צוויי מאנאטן.

* * *

פרייטאג דעם 15טן אוגוסט איז גע־ווען א באריכט וועגן דער בר־מצוה פון ישעיה פאלאנסקי, זון פון מר. און מרס. א. פאלאנסקי, פון מעדיסין העט, אין וועלכן עס זיינען דורכגעלאזן געווארן די נעמען פון מר. און מרס. שמחה רייבער.

בלוטיקע טעג

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאָרמאן

(פאָרטזעצונג)

שלמה ראנאָווין האט געהאט גליק ביי פרויען, און ער האט עס געוואוסט. שנעל און אנטשלאָסן איז ער דארום צונעגאנגען צו איר און געבעטן:

— גיט מיר א טרונק וואסער. איך בין זייער דארשטיק.

די יונגע פרוי האט זיך אנפאנגס דערשראָקן, אלס זי האט דערזעען דעם מאן אין די קליידער פון א דייטשן אפיצער, דען יעדער דייטשער מיליטערישער מונדיר, פלעגט אין יענער צייט אנווארפן א שרעק אויף די איינוואוינער אין פוילן און ליטע, דאך האט זי זיך באלד בארואיקט, אלס זי האט באטראכט זיין אידעלן געזיכט און זי האט אים איינגעלאדן אריינצוקומען אין הויז.

ראנאָווין האט עס נים בערן געמאן. ער האט געגלויבט אז אונטערן פרייען הימל קאן ער זיך פיל לייכטער רעטן פון א שונא. דאך האט ער נים געהאט די מוט אפצוזאגן דער שיינער פרוי.

אריינקומענדיק אין הויז האט די יונגע פרוי אוועקגעשטעלט פאר אים א פלאש וויין.

— ווי שיין איר זייט! — האט ראנאָווין זיך נים געקאנט צוריקהאלטן.

אירע טונקעלע אויגן האבן אויפגעבליצט.

— מיר פרייט זייער, וואס איר גע־פינט מיך פאר שיין, — האט זי געזאגט שטיל און מיט א ליידנשאפטלאכער שטימע.

— און פארוואס פרייט עס אייך אזוי?

— האט ער געפרעגט מיט א שטייכל.

— ווייל איר געפעלט מיר אויף, — איז געווען איר אפנהארציקער ענטפער.

ראנאָווין האט שטיל געשמייכלט און ער האט אנגעפילט צוויי מיט דעם פערל־דיקן וויין.

— צו אייער געזונט, שיינע פרוי!

— האט ער געזאגט, אנשטייסנדיק זיין גלאז אן אירער.

די גלעזער האבן גענעבן א מעלאדישן קלאנג, און ווידער איז די שיינע פרוי רויט געווארן אונטער ראנאָווין'ס פיי־ערדיקע בליקן. דאך גראדע ווען ער האט געוואלט צוטראגן דעם וויין צו די ליפּן איז ער זייער בלאס געווארן, דען עס האט זיך דערהערט א שטארקער קלאפּן אן טיר. די יונגע פרוי, וועלכע האט באמערקט, ווי בלייך ער איז געווארן האט פארוואונדערט געפרעגט:

— וואס איז אייך?

— מען פארפאלגט מיך, — האט ראנאָווין געענטפערט אן אטעם, — ווילט איר מיך באהאלטן שיינע פרוי?

— איר ווערט פארפאלגט? — האט זי אויסגערופן פארוואונדערט, איר? א דייטשער אפיצער?!

— איך בין נים קיין דייטשער אפיצער — האט ראנאָווין געענטפערט שטיל, אבער מיט דעם שפּעטער. דערווייל מוזט איר מיך באהאלטן.

זי האט אים אריינגעפירט אין א קליי־נעם קאמערל און אליין איז זי ארויס אין דרויסן, אום צו באגעגענען די סאלדאטן.

אין א ווייל ארום איז זי געקומען צוריק און זי האט מיט א געלעכטער דערציילט, דאס זי האט די סאלדאטן, וועלכע האבן ביי איר געפרעגט ווען אים געהייסן לויפן וואס שנעלער אין וואלד, ווייל דארטן וועלן זיי אים געפר־נען, און זיי האבן איר טאקע געפאלגט.

און די שיינע און יונגע פרוי האט לאנג אן הארציק געלאכט.

ראנאָווין האט איר גערארנקט און ער האט איר פארשפּראכן אז ווען ער וועט קומען אהער צוריק, וועט ער איר ברייג־גען א שיינע מתנה.

—איך דארף נים אייערע מתנות,— האט די יונגע פרוי גערעדט ליידנשאפט־לאך, דען איר אליין געפעלט מיר בעסער פון אלע מתנות.

— איר שמייכלט מיר, שיינע פרוי, — האט ראנאָווין געזאגט, — אבער וואס וואלט אייער מאן זאגן ווען ער וואלט עס הערן?

— מיין מאן, — האט זי געענט־פערט מיט פאראכטונג — איז שוין אזוי אלט, אז עס פאסט אויף אים דאס שפּריכוואָרט: א יונגע ווייב, אן אלטער מאן, א הארטער נוס, א פארפוילטער צאן.

— טא פארוואס האט איר מיט אים חתונה געהאט? — האט ראנאָווין גע־פרעגט.

די יונגע פרוי האט אים דאן דער־ציילט א טרויעריקע געשיכטע פון ארימ־קיין און נויט, וואס האבן איר געטריבן אנצונעמען דעם פארשלאג פון דעם פאר־ליבטן אלטן מאן, א געשיכטע ווי די מערסטע מיידלאך, וועלכע הייראטן עלי־טערע מענער . . . און וואס מער זי האט דערציילט פון איר פארהאסטן אל־טען מאן, אלץ שטאנדערט האט זיך ביי איר פאנאנדערגעפלאקערט די לייד־י־שאפט צו דעם יונגן ראנאָווין'ען, וועלי־כער האט נאך דערצו געטראגן דעם שיינעם מונדיר פון אן אפיצער.

און דאן האט זי זיך פעסט צוגעדריקט צו אים, און אנשפּארנדיק איר קאפּ אויף זיין ברייטער ברוסט, האט זי זיך ביי אים געבעטן אז ער זאל זי ליבן, ליבן וואס שטארקער.

ראנאָווין האט איר אומגעארמט און ער האט איר געגעבן א צערטלאכן קוש, אין דעם געלבן אויגנבליק האבן זיך דערהער טריט און די יונגע פרוי איז אויפגע־שפּרונגען א פארציטערטע.

— מיין מאן! — האט זי אויסגע־רופן, — דא קומט מיין מאן! שנעל, איך וועל אייך באהאלטן, אדער מיר זיי־נען ביידע פארלארן.

און מיט די דאזיקע ווערטער איז זי אויפגעשפּרונגען און זי האט שנעל גע־פענט די טיר פון א שראנק.

— איך זע נים איין צוליב וואס מיר איז נויטיק צו באהאלטן זיך — האט ראנאָווין געזאגט אומצופרידן. — איך האב דאך נים וואס מורא צו האבן פאר אייער אלטן מאן.

דאך איידער ער האט באוויזן איר צו שטערן, האט זי אים שוין אריינגעשטור־מען אין שראנק און זי האט פארשלאסן די טיר הינטער אים.

דורך דער שליסל לאך פון דער טיר האט שלמה ראנאָווין דאן געקענט זעען דעם אלטן, וועלכער האט איצט אומגע־ארמט די יונגע פרוי, פונקט ווי דאס האט ער, ראנאָווין געטאן מיט א ווייל צוריק. דעם געשפּרעך פון דעם אלטן, וואס האט אים געמאכט פארגליווערן דאס בלוט אין די אדערן.

דען צווישן דעם געשפּרעך צווישן מאן און ווייב, האט ראנאָווין פארשטאנען, אז ער געפינט זיך אין דער הויז פון דעם תליון, וועלכן די דייטשע מיליטערישע מאכט האט איינגעפירט אין פוילן און ליטע עס האבן זיך דארטן אנגע־הויבן בונטן קעגן דער דייטשער הער שאפט.

פוילן און ליטע, פונקט ווי בעלגיע און צפון פראנקרייך, זיינען היינט ווייט אפגעשניטן פון דער וועלט און מען וויייסט ווייניק וואס דארט קומט פאר. מען וויים אבער געגוי, אז די דייטשע מאכט האט דארטן פיל ארבעט אונטער־צודריקן אלע ווייטע נייע רעוואלוציעס, צוליב וועלכע זי האט באשטימט מערע־רע הענקערס.

און אין הויז פון דעם הענקער האט זיך איצט געפונען ראנאָווין, אויף וועל־מען דער הייינקער האט שוין לאנג גע־ווארט!

דאך איידער ראנאָווין איז געקומען צו זיך פון זיין שרעק, האט ער דערזעען דורך דער שליסל לאך ווי די טיר האט זיך געעפנט און אין צימער איז אריינ־געקומען א רייך געקליידעטע און שיינע דאמע.

— איך האב מיט אייך ווייכטיקעס צו רייד'ן, — האט ראנאָווין ווי די דאמע האט געזאגט צו הענקער. — און איך ווינש צו בלייבן מיט אייך אליין.

דער שרעקלאכער אלטער מאן האט דאן געגעבן א וואונק צו זיין יונגער פרוי אז זי זאל אראויסגיין.

ראנאָווין האט דאן געהערט אפגערי־סענע ווערטער צווישן די צוויי מענשן, אבער ער האט נים געקאנט פארשטיין וועגן וואס דא האנדלט זיך. איין זאך האט אים שטארק איבערראשט, דאס די שטימע פון דער פארשלייערטער דא־מע איז אים פארגעקומען זייער באַ־קאנט. ער האט זי ערגעץ געהערט, נאר ער האט זיך נים געקאנט דערמאנען וואו.

נאך מער איז ער דערשראָקן געווארן ווען דער אלטער הענקער האט אויסגערי־פען:

— אבער דאס וועט דאך הייסן א מארד!

(פאָרטזעצונג — טעמט)

ערשט ניט לאנג איז ער געווען א מיליאָנער און איצט־

איצט ארבעט ער אלס פשוט'ער ארבעטער מיט א געהאלט פון 5 דאָלאר א טאָג.

פון א. לאמוש

אט אזוי דרייט זיך דאס רערל. היינט אים געווארן פינסטער אין די אויגן. ווי אזוי וועט ער פאר זיין פרוי קאנען דער־ציילן דעם נאנצן אמת, דעם אמת אז ער איז שוין מער ניט קיין מיליאנער, נאר אן ארימאן, אן סענט ביים נאמען.

ער האט זיך אבער נים געקאנט העלפן, ער האט געמוזט דערציילן זיין פרוי, וועל־כע האט ביז יעצט ביי אים געלעבט אין לוקסוס, אז ער האט צוליב זיין פאטער פארלאָרן אלעס. דאס הארץ האט אים גע־שראָקן, ער האט נים געוואוסט ווי אזוי זיין פרוי וועט די טרויעריקע נייעס אויפ־נעמען. פונדעסטוועגן האט ער איינגע־שטעלט.

ווי איבעראשט איז ער אבער געווארן ווען זיין פרוי האט די נייעס אויפגענומען גאנץ קאלטבלוטיק און האט אים נאך גע־טרייסט, האט ער זיך געפונען א דזשאב אלס א סאבווייי נארד און קריגט 5 דא־לאר א טאג און ער האפט נאך מיט דער צייט צו זיין מיט מענשן צוגלייך.

אזוי איז צוליב דער הארדלונג פון א קלוגער און טאקטישער פרוי אויסגעמידן געווארן א טראגעדיע, וועלכע וואלט אונ־טער אנדערע אומשטענדן זיכער פאסירט

NEW PALACE THEATRE

היינט, מארגן און מיטוואך

"דיי סאסייטי בליוס"

אויך, ריידנדע קאמעדיע, פאקס מוואוויטאג נייעס

אין פעלעס טעאטער

היינט ווערט געוויזן אין פעלעס טעא־טער דאס גרעסטע בילד וואס איז וועגן געמאכט געווארן מיט דיי צוויי גרעסטע אקטיארן, דזשאנעט גייגער און טשארלס פארעל אין "האי סאסייטי בליוס", מיט די גרעסטע טוקסעס לידערס פון'ם סע־זאן. עס ווערט אויף געוויזן א דורכאויס ריידנדיקע קאמעדיע און פאקס מוואוויטאג נייעס. פאר ריכטיקער פארווייל־אונג, זעט און הערט עס אין פעלעס טעאטער.

מאָרגן זוועלן אייערע קינדער אָנהויבן גיין אין סקול

פארגעסט נים צו צו געבן זיי פערלמאנס קוואליטי

פערלנראָ ברויט

זיי האבן דאָס ליב

מיר האבן אריינגעבראכט אין דעם לאקאלן מארקעט א נייע פארשיידנארטי־קייט פון ברויט, האלס און זיסע באנס . . . איר קאנט אויסקלייבן יעדן סארט ראל אדער באן צוצופאסן אייער געשמאק.

PERLMANS QUALITY BAKERY 16 P.Q.B. OZ 510 SELKIRK AVE. PHONE 51488

אויב אונזער דרייווער איז ביי אייך נאך ניט געווען, טעלעפאָנירט אונז

PERLMAN'S QUALITY BAKERY

JULIUS PERLMAN, Manager

514 Selkirk Ave. Phone 51488

זעקס אידן פראצעסירט פאר הרג'ענען א אידן ראש השנה אין שול

פון ווארשע מעלדעט מען:

— אן אויסערגעוויינלאכער מארד פּראָ־צעס איז פארגעקומען פאר'ן אפעלאציע גערינכט אין ווארשע, וואס האט נים ניט זיין שטיין פון דער געשיכטע פון מארד־פּראָ־צעסן.

אויף דעם באשולדיקונגס באנק זיצן עטלאכע אידן, וואס ווערן באשולדיקט אין דערמארדן א אידן אין שול אום ראש השנה.

די דאזיקע טראגישע געשיכטע שטעלט זיך פאר אזוי:

אין דארף אשיני, פּעטריקאווער קרייז, געפינט זיך א קליינער אידישער ישוב. א גאנץ יאר איז דארט קיין מנין ניטא. נאר אויף יכים נוראים האבן די דארטי־קע אידן איינגעארדענט א מנין אין דער וואוינונג פון פרידא ווישעצקי.

געווען איז עס אום ראש השנה. בעת דעם דאווענען איז פּלוצלונג אריינגעקומען אין דעם שול'כל דער דארטיקער איינ־וואוינער הירש קאשישאלעק, א באקאנטער פּאסער און הפקר יונג. דאס דערשיינען פון דעם דאזיקן פארשון האט ארויסגע־רופן א קאנצענטראציע צווישן די מתפּל־לים, און עס איז באשלאסן געווארן קאַ־זשאלעקן ארויסצווארפן פון מנין, ווייל מיט אזא גייסט וויל זיי ניט דאווענען.

און כך הוה: הערש קאזשאלעק איז דורך די מתפּללים ארויסגעווארפן געווא־רען, און נאך אים איז די טיר פארקלאפּט געווארן.

קאזשאלעק איז אבער ניט געווען פון די שוואכע איינגלאך, און ער האט די טיר אויפגערייסן. די מתפּללים האבן זיך גע־ווארפן אויף אים און אים ווידער באזייט־טיקט פון שול.

קאזשאלעק האט זיך אנגעהויבן בעטן מען זאל אים לאזן דאווענען צוזאמען מיט אידן, עס איז דאך ראש השנה, אבער די פארגרעבטע ישובנ'ניקעס וועלכע האבן מסתמא ניט איין עולה געהאט אויסצו־שטיין פון דעם פארשון, האבן פאר קיין פאל ניט געקאנט אז הערש קאזשאלעק זאל צוזאמען מיט זיי זיך אויסבעטן א גוט יאר.

ווען קאזשאלעק האט דאך ניט גע־וואלט אפּטרעטן און איז אריינגעקומען אין שול דורכ'ן פענסטער, האבן זיך די מתפּללים געווארפן אויף אים און שטארק געשלאגן. דערביי האט איינער פון זיי, אברהם צימבערנקאפּ, געכאפּט א האק און דערלאנגט מיט איר הערשלען איבערן קאפּ.

קאזשאלעק איז גלייך געפאלן א טויט־טער.

די פאליציי האט ארעסטירט זעקס פער־פארגעקומען. אין קריין גערינכט זיינען די באשולדיקטע פאר'משפּט געווארן צו 2 יאר תפיסה, אבער אויף דעם אורטייל האבן זיי אפּעלירט, און דער פּראָצעס איז באטראכט געווארן דורך דער אפּעלאציע גערינכט.

די פארטיידיקער, אד. לערערמאן און נאכאָוויטש, האלטן לאנגע רעדעס אין וועלכע זיי וויזן אן, אז דער מארד איז ניט געווען קיין געפאלנטער, אז זיי האבן נים געמיינט צו דערמארדן נאר צו פאר־טיידיקן זיך.

עגדלאך איז ארויסגעגעבן געווארן דער אורטייל, לויט וועלכן שמחה צימבער־קנאפּ און זיין ברודער אברהם ווערן פאר־משפּט צו 6 חדשים תפיסה, און די איי־גענטימער פון דער שול, פרידא ווישניצ־קי און אירע דריי זין ווערן פאר'משפּט צו 3 חדשים תפיסה.

זאָנאַלייט

אייער דאך

זאכן וואס איר דארפט וויסן ווען "זאָנאַלייט" רופינג

וואסער־פּרואוו — פייער־פּרואוו — פרירונג־פּרואוו

שטורעם־פּרואוו — וועט ניט צעשמאלצן ווערן — לייכטע וואג

ניט־קאָסטבאר — דזיערדאפט

און א

אינסולייטאָר

פרעגט וועגן דעם — זעט אונז וועגן דעם

F. HOFFMAN ZONOLITE ROOFING CO.

2301 OAK STREET VANCOUVER PHONE BAY 3255R

Classified Section קלאסיפייד סעקשען

ספּעציעלע פרייזן פאר ארווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפּטייילונג

איין מאל 5 ס פער "אלייניין"	פאר 3 מאנאטן $2.15
פאר א וואך 20 ס	פאר 6 מאנאטן $4.00
פאר א מאנאט 75 ס	פאר 1 יאר $7.50

:: צו פארקויפן ::
FOR SALE

6 רום נייע סטאקא באנגאלאו. הייסע וואסער באהייצונג, אוק פינישינג. פייער פּלייס. באהייצטע סאן רום. שיינער לאט. אין א גוטן לאקיישאן אויסט אף מיין סט. קאסט $7,500. צו פארקויפן פאר $5,500. א גרויסער סנעפ.

7 רום הויז, פולי מארערן, שיינע ליכ־טיקע צימערן. אויסגעפיקסט אין פויערסט קלעס קאנדישאן. א גאראדזש. צווייטער בלאק פון מיין סטריט. פרייז $3,500. א גרויסע מציאה.

סוויטס צו פארענטן

באלפוריא אפּטס. קאטידראל עווענוי. גלאב אפּטס., סט. דזשאנס עוט. נאבל קאורט, אלפרעד עווענוי. רענפרוי אפּטס., מאונטען עווענוי. קארמאן בלאק, באראוס עווענוי. אוראָרא קאורט, סעלקירק עווע., 3 רום סוויטס, אוק פינישינג, $35.

מאניטאבא בלאק, 337 מאניטאבא עוו. 5 רום סוויטס, אוק פינישינג, פייער פּלייס $65. רענט.

צו פארענטן א קארנער סטאר אין א גוטן לאקיישאן. נראסערי און דעליקאטע־סען. זייער גוטע איינגעטרייעטע ביזנעס. רענט $20 א מאנאט.

הייזער צו פארענטן אין פארשיידענע געגנטן.

געלט צו לייען אויף 6½ פּראצענט. אינשורענס פאר אלע צוועקן.

Sheps Agencies Ltd.

804 מיין סטריט

טעלעפאָנס 761 55 און 807 58

סט. דזשאנס עווע., נאענט צו מיין סט. א העכסט מאדערנע הויז מיט פארקויפס ווערן אונטן. הארדוואוד פלארס און פי־ניש. אויסגעליינט מיט דעקאריר לויט דעם לעצטן סטייל. אויבן זייענען דא פיר באקוועמע צימערן געוועלבע מען קאן פאר־דינען מיט א גוטן רענט. די הויז האט הייסע וואסער באהייצונג מיט א עבסטן אויל היטינג סיסטעם. אויף א שיינעם 50 פוס לאט, מיט גאראדזש. עס האט גע־קאסט $13,000 און ווערט פארקויפס ווע־רען פאר האלב פרייז, $6,500. איילט זיך צו אויב איר ווילט עס.

פרישארד עווע., לעבן סאלטער, סעמי מאדערן 6 רום הויז, מיט א וואנע. שיינער גרויסער לאט. פרייז בלויז $2,000.

אויב איר ווילט א הויז, זעט

ח. פערלמאן און נ. זעלטשען

MUTUAL AGENCIES

796 Main Street Phone 51 000

אזוי לאנג ווי זיי האלטן אן

עלעקטריק וואשערס צו 50 ביז 60 דאלאר רעדוקציע. איר קאנט ניט באהויפ־טען דורכצולאזן די דאזיקע באַרגענס.

J. H. CONNOR & SON LTD.
242 Princess St.
Ph. 28 727 Cor. of Alexander

צו פארקויפן א 5 רום קאטעדזש, פולי מאדערן, זייער ביליק. זיך ווענדן אין 379 מעגנוס עווענוי.

א ריכטיקער נארגען.

א מאדערנע זעקס רום הויז, נייערעמאנטירט, איטס אף מיין סטריט, סטים באהייצונג, גוט באשיצטע זומער באלקאָני. צוויי ווארימע גאראַ־דזשעס. גוט ווי א וואוינונג אדער פאר ספּעקולאציע. בלויז $4,500. זיך ווענדן צו האס אידישע וועלט באקס 1228.

:: צו פארענטן ::
FOR RENT

פארלאנגט א ביזנעס מאן צו נעמען פארט־נערס א רום מיט בארד אין א רעספּעקט־פולער באקוועמער היים. טעלעפאָנירט 904 55.

באלטיק אפּארטמענטס

מאניטאבא עווע.

צו פארענען 3 און 4 רום סוויטס, ניי דעקאריר. סקרינד באלקאָנים. מעסיקע רענט

זיך ווענדן צום קערטייקער סוויט "די." טעלעפאָן 668 56

געפּוידרנישטע רום צו פארענטן

זיך ווענדן צו

484 פלאָרא עווענוי

צו פארענען א 6 רום הויז, וועט זיך אפּ־לייזיקן דעם 10טן סעפּטעמבער. זיך ווענ־דען צו

MISS PATTERSON—465 Flora Ave.

צו פארענטן א רום פאר איינעם אדער צוויי באַרס, מיט אדער אן בארד. טעלע־פאָנירט 693 51.

צו פארענטן א פיר רום סוויט מיט א סקרינד ווערענדע. ווענדן צו א. זלאביני־סקי, 401 באראוס עווע., עדנאר קאורט, טעלעפאָן 353 52.

NOKOMIS BUILDING

הארדוויוו און קאמבערלענד

ווינשנסווערטער גראונד פלאר ספּייס צו פארענטן. פאסיק פאר לייכטער מאנופעקטשורינג אדער אפיסעס. ני־דעריקער אינשורענס רענט.

THE J. McDIARMID CO., LTD.
201 Nokomis Bldg. Phone 26 294

צו פארענטן א 4 רום קאטעדזש, באר און הייסע וואסער. זיך ווענדן אין 566 אדער 568 פּריטשארד עווענוי.

צו פארענטן א 3 רום סוויט אין א גוטן בלאק, אוק פינישד, מייפּל פלארס, עלעק־טריק אויוון. מעסיקע רענט. זיך ווענדן צום דזשעניטאר אראורא קאורט, 567 סעלקירק עווע., טעלעפאָן 488 55.

צו פארענטן

ווילסאן אפּארטמענטס, 518 באראוס עוו., א 4 רום סוויט, $33 א מאנאט.

WINNIPEG TRUSTEE CO.

322 Main St. Phone 29 054

:: צו פארענטן ::
FOR RENT

צו פארענטן א פולי מאדערן 9 רום הויז, אין 251 מאקריי עווענוי. נעפאלישטע פלארס, אלע באקוועמלאכקייטן. מען קאן אריינגיין און באטראכטן דאס הויז. פאר אינפארמאציע זיך ווענדן צו

M. ADILMAN
General Merchant
Marcelin :: Sask.

פארלאנגט א רום פאר א באַ, אין אן אנ־שטענדיקער, שטילער הויז אויב מעגלאך אויף ברעקפעסט און סאפּער. שרייבט צו דאס אידישע וואָרט פאר מ.

צו פארענטן 2 גרויסע סוויטס אדער פלעטס, 5 רומס יעדערע. סטים היט, הייס־סע וואסער. לופטיקע רומס. 182 מאני־טאבא עווע., טעלעפאָן 188 51.

צו פארענטן א 4 רום הויז מיט א זומער קיטשען. זיך ווענדן אין 282 רעדוואוד עווענוי, טעלעפאָן 846 57.

צו פארענטן א גרויסע געפּוידרנישטע רום פאר איינעם אדער ביזנעס קאפּל. הייסע וואסער און טעלעפאָן. באקוועמלאכקייטן. זיך ווענדן אין 495 רעדוואוד עווענוי.

:: פערזענלאכעס ::
PERSONAL

טעניץ יעדע נאכט אין אונזערע קלאסן מיט וויניפּעג'ס בעסטע טענצער

גוטע פארטנער פאר אלעמען

PROF. AND MISS SCOTT

200 Portage Ave. Next Lyceum. 88 106

מיטשעל און מיטשעל

רעניסטרירטע פּעטנט אטארנעס, 718 מעקאינטייר בלאק, ווייניפּעג. פּעטנטס, טרייד מארק נענומען אין אלע לענדער. ריזאנאייבל טערמס. טעלעפאָן 474 38.

SIMPSON & COMPANY

ביילייפס

לייסענסד און באנדעד

ד. סימפּסאָן, מענערזשער.

404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

געלט!

פאר אייערע באלדיקע נויטן

$50 ביז $500

צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צוריק. ריזאנאייבל ריינטס. פּינקטלאכע באדינונג. שטריינג פארטרויליאך

אפּן טעגלאך ביז 7.30 נאכמיטאג.

General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

R. B. ORMISTON

פלאָריסט

צוויי סטארס צו אייער באדיענונג

96 Osborne St., Phone 42 386

340 Portage Ave., Phone 24 791

בלומען טעלעגראפירט איבעראל

לייף אינשורענס

בעסער צו האבן א פאליסי און ניט דארפן עס, איידער דארפן דאס און ניט האבן..

P. A. TEMPLETON

807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

דיינקט!

אייער נייער סוט פאר ראש השנה

$25

געניידט אדער פארטיק געמאכט

SCANLAN & McCOMB

417¼ PORTAGE AVENUE

טעלעפאָן 282 22

A. MUIR

אוומאַרייטער

דוקא פינישינג סטייזשאן

פענדערס אין באדי ריפּעירס

376 FURBY ST.

PH. 33 255

געשעפט געלעגנהייטן
Business Opportunities

גוטע ביזנעס געלעגנהייט. פארלאנגט א מאן מיט א ניט־גרויסער סומע געלט, צו אינוועסטירן אין א גוט נייענדער ביזנעס וואס בריינגט אריין א גוטן אינקאָם. זיך ווענדן אין 744 סעלקירק עווענוי.

צו פארקויפן א דזשענעראל סטאר אין נאָרטערן סאסקאטשעוואן, סי. פּי. אר. דיי־ווישאנאל פּוינט, שטעטל פון ארום 1,200 באפעלקערונג. גוטער פארמינג דיסטריקט. סטאק ארום $10,000. פיקסטשורס ארום $1,000. וועל לאזן דעם קונה אויסצוקלייי־בען סטאק פאר א ריזאנייבל סומע. אור־זאך פאר פארקויפן, איך האב אן אנדער געשעפט. $3,000 קעש, באלאנס לייכטע טערמינען. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 1135.

גראסערי און קאנפעקשענערי סטאר צו פארקויפן אויף א ביזי טרעפיק הייוועי. א געלעגנהייט צו מאכן א גוטן לעבן. טע־לעפאָנירט 501 086.

צו פארקויפן א גוט־נייענדע פּרוכט און קאנפעקשענערי סטאר אויף מיין סטריט. בריינגט אריין פּראפיט פון $60 ביז $70 א וואך. פּרעגן אין 1124 מיין סטריט.

:: שטעלע פארלאנגט ::
SITUATION WANTED

פארלאנגט א דזשאב אין א קאנטרי סטאר אויף אויב נויטיק לערנען מיט קינדער. קאן ריידן ענגליש, רומעניש, פּוליש און דייטש. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 1188.

ארבעטער פארלאנגט
HELP WANTED

פארלאנגט א באַ מיט א בייסיקל צו אר־בעטן אין א סטאר. זיך ווענדן אין 469 אבערדין עווענוי.

א באַ, 20 יאר אלט, פארלאנגט א דזשאב אין א קאנטרי סטאר. אויב נויטיק לערנען מיט קינדער. קאן ריידן ענגליש, רומעניש, פּוליש און דייטש. מעסיקער געהאלט. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 1188

א באַ, נוטער סיילסמאן און סטאקקיפער אין דזשענעראל סטאר, פארלאנגט. מוז ריידן ענגליש, דייטש און רומעניש. אפּ־ליקאנט נעבען שרייבן וואו געארבעט ביז איצט און פארלאנגטן געהאלט. ווענדן

S. FOGELSON
Bruderheim :: Alta.

פארלאנגט באלד אן עקספּיריענס קלערק פאר א קאנטרי דזשענעראל סטאר, אפּלי־קאציע מוז געשריבן ווערן אין ענגליש. אז עקספּיריענס זאל זיך קיינער ניט אפּרופן. שרייבט וויפל געהאלט פארלאנגט, צו

BOX 79, EATONIA, SASK.

לעזט און פארשפּרייט "דאָס אידישע־וואָרט"